

Notat

**Miljø- og
Fødevarerministeriet**
Landbrugsstyrelsen

Miljø & Biodiversitet
J.nr. 18-0162-000023
Den 29. januar 2019

Høringsnotat vedrørende forslag til lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag

Udkastet til lovforslag har været i ekstern høring hos en bred kreds af myndigheder og organisationer i perioden fra den 14. november 2018 til den 18. december 2018. Lovforslaget har i samme periode været offentliggjort på Høringsportalen.dk.

Miljø & Fødevarerministeriet har modtaget 15 eksterne høringssvar med substantielle bemærkninger.

Høringssvarene er indsendt af følgende høringsspartner:

Brancheforeningen Danske Juletræer, Eminent A/S, Genanvend Biomasse, HedeDanmark, Danmarks Jægerforbund, Københavns Universitet, cand.agro. Jens Lund Pedersen, Økologisk Landsforening, Holstebro Kommune, Bæredygtigt Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening, Landbrug & Fødevarer, Gunderslevholm, Planteavlserådningen ApS og Datatilsynet.

I høringsnotatet gengives de væsentligste forhold, der rejses i høringssvarene samt Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger hertil. Udover de ændringer af lovforslaget, som høringen har givet anledning til, er der foretaget justeringer af beskrivelsen af lovforslagets indhold.

1) Overførsel af regler fra husdyrbrugloven

Landbrug & Fødevarer finder, at alle regler vedrørende gødningsforhold og markdrift bør flyttes til gødskningsloven – senest ved næste ændring af gødskningsloven.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Med lovforslaget foreslås det, at regler om beregning af forbruget af fosfor, indberetning af fosforregnskab og regler om husdyrefætrafgrøder flyttes fra husdyrbrugloven til gødskningsloven.

I forbindelse med tredje vandplanperiode forventes det, at der skal indarbejdes foranstaltninger til begrænsning af fosforudledning i gødskningslovens regler om målrettet regulering. Det er Miljø- og Fødevarerministeriets vurdering, at det samtidigt hermed er hensigtsmæssigt at indarbejde husdyrbruglovens regler om fosforarealkravet i gødskningsloven. Det er endvidere Miljø- og Fødevarerministeriets vurdering, at harmonireglerne forud for tredje vandplanperiode ligeledes kan overføres til gødskningsloven, så regu-

lering af mængden af husdyrgødning samtidig overføres. Det forventes derfor, at disse regler vil blive overført til gødskningsloven i forbindelse med en fremtidig lovændring.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2) Lovens formål

Danmarks Naturfredningsforening finder, at formålsbestemmelsen skal udvides og suppleres, så forpligtelserne i VVM-direktivet på husdyrområdet kan overholdes og bemyndigelsesbestemmelserne alene kan udmøntes og forvaltes i overensstemmelse med direktivets krav.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Formålsbestemmelsen i lovforslagets § 1 er udvidet i forhold til formålet for den gældende gødskningslov. I lighed med husdyrbrugloven indeholder formålsbestemmelsen en henvisning til at værne om natur og miljø og bevare dyre- og plantelivet. Der er også i EU-noten henvist til, at loven medvirker til implementering af VVM-direktivet. Som det fremgår af de specielle bemærkninger, skal den foreslåede udvidelse af lovens formål til at omfatte beskyttelse af natur, miljø og dyre- og plantelivet ses i sammenhæng med, at det er hensigten at anvende bemyndigelserne i §§ 38 og 39 til bl.a. at fastsætte krav om etablering af husdyrefterafgrøder.

Der er således ikke tilsigtet nogen ændring i forhold til muligheden for at opfylde VVM-direktivets krav.

For god ordens skyld bemærkes det, at Miljø- og Fødevareministeriet efter den offentlige høring har suppleret formålsbestemmelsen yderligere, så det nu fremgår, at respekt for menneskers livsvilkår også er en del af lovens formål. Med den foreslåede udvidelse af formålsbestemmelsen til også at omfatte respekt for menneskers livsvilkår tydeliggøres det, at lovens kvælstofreducerende tiltag også har til formål at beskytte menneskers sundhed.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3) Virkninger af nitrat i drikkevandet

Bæredygtigt Landbrug bemærker til § 1, at sætningen ”*Endvidere har en nyere dansk undersøgelse fundet sammenhæng mellem tarmkræft og udsættelse for nitrat i drikkevandet.*” bør undgå af bemærkningerne, da studiet angiveligt hverken er afsluttet eller har gennemgået peer review.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

De endelige resultater fra studiet med titlen ”Nitrate in drinking water and colorectal cancer risk: A nationwide population-based cohort study”, der henvises til i bemærkningerne til lovforslagets § 1, er i 2018 – efter peer review - publiceret i det videnskabelige tidsskrift ”International journal of Cancer” (<https://doi.org/10.1002/ijc.31306>).

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

4) Optagelse i Register for Gødningsregnskab

Genanvend Biomasse og HedeDanmark ønsker at få præciseret, i hvilket omfang skovejere efter forslaget skal tilmeldes Register for Gødningsregnskab, herunder betydningen af om der konkret modtages og anvendes gødning f.eks. i form af aske fra afbrænding af træflis. HedeDanmark anfører, at omkostningerne ved at modtage træbioaske kan blive for høj for skovejere, hvis de omfattes af krav om tilmelding til Register for Gødningsregnskab. Københavns Universitet bemærker, at bioaske fra afbrænding af træ indeholder en begrænset mængde fosfor og foreslår i forlængelse heraf, at indberetningspligten alene skal gælde virksomheder, der anvender særlig fosforholdig gødning i mængder, der svarer til bioaskebekendtgørelsens nuværende grænse på 30 kg P pr. ha pr. planperiode.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at det er positivt for bl.a. juletræsproducenter og gartnerier, at omsætningskravene for optagelse i registeret udskiftes med arealkrav, men at virksomheder med under 5 ha dermed ikke kan blive optaget. For eksempel vil økologiske bedrifter med under 5 ha ikke længere kunne fastholde deres tilskud til reduceret N tilførsel på 60 kg udnyttet kvælstof/ha. Landbrug & Fødevarer bemærker, at disse økologiske bedrifter ikke må blive mødt af et tilbagebetalingskrav som følge af ændringerne i optagelsesreglerne. Landbrug & Fødevarer bemærker endvidere, at bedrifter med energiafgrøder også bliver hjulpet med de nye kriterier for optagelse i Register for Gødningsregnskab. Landbrug & Fødevarer bemærker endvidere, at benævnelsen 1 ton N bør ændres til 1000 kg N.

For at tilgodese de 20 % af branchen for juletræsproducenter og specialplanteskoler, der har et areal på mellem 0,5 og 5 hektar i landbrugsmæssig drift, ønsker Brancheforeningen Danske Juletræer, at virksomheder med et areal på 0,5 hektar i landbrugsmæssig drift skal kunne tilmelde sig Register for Gødningsregnskab.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Pligten til at tilmelde sig Register for Gødningsregnskab følger af lovforslagets § 5, stk. 2. Efter § 5, stk. 2, nr. 1 og 2, har virksomheder, der producerer eller modtager over en vis mængde husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning, afgasset biomasse eller anden organisk gødning (organisk gødning), pligt til at tilmelde sig registret. For virksomheder, der ikke producerer eller modtager organisk gødning, er den relevante bestemmelse forslaget § 5, stk. 2, nr. 3. Efter § 5, stk. 2, nr. 3, skal virksomheder, der disponerer over et areal på mindst 10 ha med afgrøder, som er omfattet af en kvælstofnorm eller en retningsgivende fosfornorm tilmelde sig Register for Gødningsregnskab. Efter § 5, stk. 2, nr. 3, er det uden betydning, om virksomheden modtager eller anvender gødning. Det afgørende efter bestemmelsen er, at virksomheden disponerer over et areal på mindst 10 ha med afgrøder, der har et gødningsbehov. En virksomhed, der råder over mindst 10 ha skov af en type, der er omfattet af en fosfornorm, skal således tilmelde sig Register for Gødningsregnskab, uanset om skoven i praksis tildeles gødning eller ej.

Kravet om pligtmæssig tilmelding til Register for Gødningsregnskab er begrundet i hensynet til at kunne regulere gødningsanvendelsen for virksomheder, der har et ikke ubetydeligt forbrug af organisk gødning, eller som råder over et ikke ubetydeligt areal med afgrøder, der har et gødningsbehov. Virksomheder, der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, kan købe afgiftsfri kunstgødning. Med henblik på at kunne købe afgiftsfri kunstgødning kan virksomheder, der opfylder visse krav, efter forslaget § 6 frivilligt tilmelde sig registret.

Til bemærkningen fra Landbrug & Fødevarer om, at økologiske bedrifter ikke må blive mødt af et tilbagebetalingskrav som følge af ændringen, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at dette heller ikke er hensigten. Virksomheder omfattet af tilsagn om økologisk arealtilskud vil fortsat kunne modtage økologisk arealtilskud. Virksomheder omfattet af supplerende tillæg for reduceret kvælstoftilførsel skal for at modtage tillægget være tilmeldt Register for Gødningsregnskab. Hvis de pågældende skal afmeldes registeret på grund af de nye optagelseskriterier, vil de ikke længere kunne modtage tillægget fremadrettet,

men de vil ikke blive pålagt tilbagebetaling af allerede udbetalte årlige tillæg for den forløbne del af tilsagnsperioden.

Til bemærkningen fra Landbrug & Fødevarer om, at bedrifter med udelukkende energiafgrøder også bliver hjulpet med de nye kriterier, bemærker Miljø- og Fødevarerministeriet, at dette vil være tilfældet, idet bedrifterne ikke længere skal kunne fremvise en årlig omsætning fra energiafgrøder på mindst 20.000 kr. for at være optaget og dermed blive fritaget fra kvælstofafgift. Bedrifterne skal alene kvalificere sig på kriteriet om, at virksomheden disponerer over et areal med afgrøder på 5 ha eller derover, der er omfattet af en kvælstofnorm på mere end 0 kg kvælstof eller en fosfornorm på mere end 0 kg, eller at virksomheden på sit areal dyrker afgrøder, som gennemsnitligt er omfattet af en kvælstofnorm fastsat i medfør af § 13, stk. 3, på mindst 90 kg kvælstof pr. ha pr. år.

Til bemærkningen fra brancheforeningen Danske Juletræer om, at arealkriteriet for frivillig optagelse i Register for Gødningsregnskab skal nedsættes fra 5 ha til 0,5 ha, bemærker Miljø- og Fødevarerministeriet, at en virksomhed, der på sit areal dyrker afgrøder, som gennemsnitligt er omfattet af en kvælstofnorm fastsat i medfør af § 13, stk. 3, på mindst 90 kg kvælstof pr. ha pr. år, frivilligt kan tilmelde sig Register for Gødningsregnskab, uanset at virksomheden ikke opfylder arealkravet for frivillig tilmelding.

Grænserne for pligtmæssig og frivillig registrering til formål at undgå, at der kommer virksomheder ind i registret, hvor omkostningerne for erhvervet og staten ved at regulere virksomhederne, ikke står i et rimeligt forhold til de miljømæssige fordele herved. Kriterierne er således bl.a. fastsat ud fra administrative hensyn. Efter Miljø- og Fødevarerministeriets vurdering vil det øge kompleksiteten af reglerne og vanskeliggøre administrationen af reglerne, hvis forslaget fra Københavns Universitet om at inddrage fosforindholdet i den anvendte gødning og den samlede mængde udbragte fosfor i afgrænsningen af pligten for virksomhederne til at tilmelde sig Register for Gødningsregnskab.

Det bemærkes, at Miljø- og Fødevarerministeriet efter høringen har præciseret forslaget til § 5, stk. 2, nr. 3, så det nu fremgår direkte af bestemmelsen, at den retningsgivende fosfornorm skal være på mere end 0 kg fosfor.

Endvidere er kriterierne for frivillig registrering i registret justeret, så en virksomhed, der på sit areal dyrker afgrøder, som gennemsnitligt er omfattet af en kvælstofnorm på mindst 90 kg kvælstof pr. ha pr. år, kan registreres.

Miljø- og Fødevarerministeriet ændrer angivelsen af tons i lovforslagets § 5, stk. 2, til angivelse i kg. De øvrige bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer henviser til, at det fremgår af lovforslaget, at manglende tilmelding til Register for Gødningsregnskab forventes straffet med en bøde på 2.000 kr. Landbrug & Fødevarer bemærker i den forbindelse, at det er vigtigt, at landbruger gøres opmærksom på, at det er pligtigt at være tilmeldt Register for Gødningsregnskab, inden der gives en straf af bøde.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet skal bemærke, at Landbrugsstyrelsen med jævne mellemrum udsender vejledninger, hvori reglerne om pligt til anmeldelse til Register for Gødningsregnskab fremgår.

Det er landbrugers pligt selv at holde sig orienteret om lovgivningen, herunder lovgivningen om tilmelding til Register for Gødningsregnskab. Landbrugers kendskab til kravet om tilmelding til Register for Gødningsregnskab er ikke en forudsætning for, at der kan gives bødestraf for manglende tilmelding til registeret.

Miljø- og Fødevarerministeriet skal endvidere bemærke, at det er ministeriets opfattelse, at manglende overholdelse af pligten til tilmelding til Register for Gødningsregnskab fremadrettet som udgangspunkt bør medføre en bøde på 5.000 kr. Dette er en skærpelse i forhold til gældende niveau, hvor bøden som udgangspunkt bør være 2.000 kr. Det er endvidere Miljø- og Fødevarerministeriets opfattelse, at der i sager om manglende overholdelse af registreringspligten bør nedlægges påstand om tvangsbøder efter retsplejelovens § 997, stk. 3. Dette svarer til gældende praksis. Dette fremgår bl.a. af bemærkningerne til lovforslagets § 53.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer har til lovforslagets § 5, stk. 4, om, at ministeren kan anmelde en virksomhed til registrering i Register for Gødningsregnskab, hvis virksomheden uanset registreringspligten i § 5, stk. 2, undlader at registrere sig, bemærket, at tilmeldingen skal gælde for den planperiode (bagud i tid), som virksomheden bliver tilmeldt til.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet skal henviser til, at det fremgår af lovforslagets § 7, stk. 1, 1. pkt., at registrering i henhold til § 5, stk. 2, eller § 6 har virkning for hele den planperiode, hvori anmeldelsen finder sted. Dette vil også gælde i de tilfælde, hvor miljø- og fødevarerministeren i henhold til lovforslagets § 5, stk. 4, anmelder en virksomhed, der er registreringspligtig efter § 5, stk. 2, til Register for Gødningsregnskab. Dette vil blive præciseret i lovforslagets bemærkninger.

Landbrug & Fødevarer har til lovforslagets § 5, stk. 4, endvidere anført, at der bør være en dispensationsmulighed for at tilmelde sig Register for Gødningsregnskab med tilbagevirkende kraft, hvis en virksomhed har overset at blive tilmeldt inden planperiodens udløb.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet skal henviser til, at det fremgår af lovforslagets § 7, stk. 1, 2. pkt., at miljø- og fødevarerministeren i særlige tilfælde kan registrere virksomheder med virkning for tidligere planperioder. Det er således hjemmel til, at en virksomhed på baggrund af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde vil kunne tilmeldes Register for Gødningsregnskab med virkning for tidligere planperioder. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis der ved virksomhedsoverdragelse ikke er foretaget den nødvendige ajourføring af registeret, eller hvis en virksomhed har modtaget husdyrgødning fra en virksomhed, der er registreret i registeret.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

5) Anvendelsesområdet for de næringsstofreducerende tiltag

Landbrug & Fødevarer bemærker, at kravet til efterafgrøder bør være mindst 4 ha, og foreslår at formuleringen af afgrænsningskriteriet for krav om næringsstofreducerende tiltag i § 4 ændres til "virksomheder med et areal på over 10 ha fraregnet bedriftens arealer med græs".

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Til bemærkningen fra Landbrug & Fødevarer om, at afgrænsningskriteriet for krav om næringsstofreducerende tiltag i § 4 bør ændres til 10 ha fraregnet bedriftens arealer med græs, bemærker Miljø- og Fødevarerministeriet, at dette ville reducere antallet af bedrifter omfattet af kravet, idet mange typer græsareal er omfattet af en kvælstofnorm og dermed bør være omfattet af kravene til næringsstofreducerende tiltag.

I den gældende gødskningslov indgår et tilsvarende kriterium vedrørende samlet areal på 10 hektar eller derover, inklusive arealer med græs, hvorfor en ændring svarende til Landbrug & Fødevarers ønske ville reducere det samlede areal omfattet af krav om næringsstofreducerende tiltag i forhold til gældende lovgivning.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

6) Bagatelgrænse for indberetning af naturstriber i forhold til kvælstofkvoten

Danmarks Jægerforbund bemærker, at kravet om at fradrage arealer med vildt- og bivenlige tiltag, når markens gødningskvote skal beregnes, er en fordyrende barriere for, at landmænd udlægger arealer med vildt- og bivenlige tiltag. Danmarks Jægerforbund har mange gange fremsat forslag om en bagatelgrænse. Danmarks Jægerforbund foreslår som et midlertidigt alternativ til en bagatelgrænse, at landmænd ved opgørelse af bedriftens samlede gødningskvote blot skal indtaste det samlede areal med vildt- og bivenlige tiltag, hvorefter bedriftens gødningskvote reduceres forholdsmæssigt efter, hvor mange procent de vildt- og bivenlige tiltag udgør af bedriftens areal med gødningskvote.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker, at jordbrugere allerede i dag har mulighed for at etablere naturstriber ved at angive størrelsen af arealet af naturriben i den relevante mark i gødningskvote- og efterafgrødeskemaet. Herefter reduceres kvælstofkvoten til den pågældende mark automatisk svarende til arealet af naturriben. Den administrative byrde forbundet hermed er begrænset, idet såvel Landbrugsstyrelsens markplanssystem som de øvrige anvendte online markplanssystemer indeholder en kolonne, hvor fradragsarealet simpelt kan anføres.

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker, at det er et vigtigt princip i gødskningsreguleringen, at kun arealer med en afgrøde med et kvælstofbehov må medregnes ved fastsættelse af bedriftens kvælstofkvote og harmoniareal. Naturstriber i form af fx vildt- og bivenlige tiltag er ikke etableret med en afgrøde, og har derfor ikke en kvælstofnorm.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

7) Kvælstofprognosen

Landbrug & Fødevarer bemærker, at lovforslaget giver mulighed for at, at kvælstofprognosen kan udarbejdes af Landbrugsstyrelsen eller andre efter udbud f.eks. efter vejrdata fra DMI. Landbrug & Fødevarer bemærker hertil, at der skal foreligge en offentligt solid dokumentation for, at metoden giver den faktiske forskel i tilgængeligt kvælstof ved forårets begyndelse i forhold til tidligere år. Bæredygtigt Landbrug bemærker ligeledes, at kvælstofprognosen altid bør fastsættes på baggrund af målinger, da de mener, det ikke vil være retvisende at fastsætte prognosen på rene vejrdata.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Lovforslaget ændrer ikke på de generelle udbudsretlige rammer for udførelsen af kvælstofprognosen. Kvælstofprognosen udarbejdes, som beskrevet i lovforslagets afsnit 3.2.1.1.2.1., aktuelt af SEGES efter udbud og indstilles efter Normudvalget til Miljø- og Fødevareministeriet (Landbrugsstyrelsen). Opgaven med kvælstofprognosen udbydes dermed efter og i overensstemmelse med de til en hver tid gældende rammer for udbud af offentlige opgaver. Lovforslaget ændrer ikke på dette forhold, men præciserer alene, at kvælstofprognosen kan udarbejdes efter andre metoder og særligt med udgangspunkt i vejrdata. Miljø-

og Fødevareministeriet er enig i, at et skifte af metode for kvælstofprognosen, skal ske på baggrund af et solidt fagligt grundlag, så det sikres, at prognosen giver den faktiske forskel i tilgængeligt kvælstof ved forårets begyndelse i forhold til tidligere år. Derfor har Miljø- og Fødevareministeriet også igangsat et udviklingsarbejde i regi af Normudvalget, som har til opgave at afdække og tilvejebringe det faglige grundlag for mulige metoder til den fremadrettede fastsættelse af kvælstofprognosen.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

8) Jordtyper og jordbundskortet

Landbrug & Fødevarer bemærker, at det af lovforslaget fremgår, at kvælstofnormerne baseres på jordtyper. Hertil finder Landbrug & Fødevarer det nødvendigt, at man skal kunne skifte til systemer, der også inddrager under-jord eller andre metoder, der bedre udtrykker udbyttepotentiale og kvælstofbehov. Landbrug & Fødevarer bemærker endvidere, at det nuværende jordbundskort er behæftet med stor usikkerhed, og derfor bør der i situationer, hvor landmanden ved jordbundsprøver kan dokumentere en anden jordbundstype, end kortet viser, ske en refundering af udgifterne for analyserne til landmanden, og det bør være muligt at foretage analyser af jordbundstypen efter kontrol. Bæredygtigt Landbrug bemærker ligeledes, at Jordbundskortet er meget overordnet, ikke retvisende og i nogle tilfælde direkte forkert. Bæredygtigt Landbrug bemærker endvidere, at det som udgangspunkt skal være muligt for landmanden at anvende sin egen viden om sin jord, og at ældre teksturanalyser bør kunne bruges, da jordtypen ikke ændrer sig.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Udkastet til lovforslaget giver i § 13, stk. 6, ministeren bemyndigelse til at fastsætte jordbundstyper og til at udarbejde, offentliggøre og vedligeholde et kort over disse. Af lovforslagets afsnit 3.2.1.1.1.3. fremgår det endvidere, at der kan anvendes flere forskellige klassificeringer til at bestemme jordbundstypen. Aktuelt anvendes en klassificering med en inddeling i jordbundstyper, hvor jordens bonitet inddeles i en række intervaller (JB-numre) bestemt ud fra jordens indhold af ler, silt, finsand, grovsand samt humus i rodzonen. Ministeren vil dermed ved fastsættelse af jordbundstyperne have mulighed for at anvende den mest hensigtsmæssige og optimale metode til fastsættelsen. Såfremt der måtte opstå en ny og bedre egnet metode end den aktuelle til at fastsætte jordbundstypen, har ministeren således inden for bemyndigelsen mulighed for at anvende denne metode. Ministeren kan derfor også beslutte at ændre de fastsatte jordbundstyper – f.eks. i tilfælde af ny viden.

Miljø- og Fødevareministeriet anerkender, at der er visse usikkerheder knyttet til det anvendte jordbundskort, som er udarbejdet af Aarhus Universitet på baggrund af statistiske metoder (regression kriging) ved anvendelse af alle tilgængelige punktobservationer af jordens tekstur (ca. 55.000 punkter) samt en række miljødata, såsom jordartskortet, landskabselementkortet samt Danmarks højdemodel. Usikkerhederne er særlig knyttet til fastsættelsen af jordtyperne JB 4 og JB 6. Derfor iværksætter Miljø- og Fødevareministeriet et udviklingsarbejde under den forskningsbaserede myndighedsbetjening, der har til formål at udrede usikkerhederne ved Jordbundskortet. Hertil bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at det anvendte Jordbundskort er en klar forbedring i forhold til det tidligere jordbundskort, som frem til 2014 udgjorde grundlaget til fastsættelsen af jordtyper.

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer yderligere, at Jordbundskortet er et afgørende værktøj til at kunne differentiere de tilladte kvælstofmængder ud fra jordtyper. Derfor stiller Miljø- og Fødevareministeriet jordbundskortet til rådighed, som bl.a. kvælstofnormerne på forhånd differentieres ud fra. Virksomheden kan vælge at benytte Jordbundskortets angivelse eller vælge en anden jordbundstype, hvis denne kan dokumenteres. Uden jordbundskortet som grundlag, vil konsekvensen være, at differentieringen ud fra

jordbundstyper ikke kan opretholdes. Dermed vil udgangspunktet for de tilladte kvælstofmængder være den jordbundstype, som angiver én fast kvælstofnorm. Landmanden vil herefter kunne korrigere sin kvælstofnorm i opadgående retning, hvis en anden jordbundstype kan dokumenteres. Denne form for korrektion og tilhørende krav til dokumentation anvendes på flere områder i kvælstofreguleringen bl.a. i forhold til forhøjet udbytte.

Det konkrete regelgrundlag i forhold til dokumentation, hvis en virksomhed ønsker at fravige den fastsatte jordbundstype, vil blive fastsat i gødskningsbekendtgørelsen. Der er ingen overvejelser om at sætte krav til, hvor ofte der skal udtages jordprøver, da jordtypen ikke ændres over tid. Det betyder, at ældre jordprøver kan anvendes til at dokumentere en anden jordtype.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

9) Gødningsnormer

Landbrug & Fødevarer bemærker, at den nuværende modregning af eftervirkning (af afgrøder med en afgrødenorm og en forfrugtsværdi fastlagt i gødskningsbekendtgørelsen) for økologer med tilsagn til økologisk arealtilskud bør ændres til modregning af en forfrugtsværdi i den kommende afgrødenorm, så modregningen bliver ens for konventionelle landmænd og økologer.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Til bemærkningen herom bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at ministeriet vil afklare om modregning af forfrugtsværdien af pligtige efterafgrøder for økologer med økologisk arealtilskud – som ønsket – kan ske i den normale afgrødenorm for næstkommende afgrøde lige som for konventionelle bedrifter, eller om modregningen fortsat skal ske i tilskudsbetingelsen på 60 eller 100 kg N/ha. Spørgsmålet er parallelt til ønsket om ændret modregning af manglende pligtige efterafgrøder under punkt 24) Tillade brug af bælgplanter i lovpligtige efterafgrøder.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget, men Landbrugsstyrelsen overvejer, om der er behov for at ændre gødskningsbekendtgørelsen som konsekvens heraf.

10) Flerårige kvælstof- og husdyrnormer

Landbrug & Fødevarer bemærker, at de er positive overfor lovforslagets mulighed for at fastsætte kvælstof- og husdyrnormerne for op til en 3-årig periode. Landbrug & Fødevarer bemærker dog, at det er vigtigt både i forhold til kvælstof- og husdyrnormerne, at der er mulighed for årlige korrektioner, hvis der er væsentlig ny viden. Det kan specielt blive aktuelt for husdyrgødningsnormer for fosfor, fordi indholdet af fosfor i husdyrgødning kan påvirke fosforlofterne.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

De faglige overvejelser vedrørende metode for fastsættelse af 3-årige normer forventes foretaget i regi af Normudvalget. Det er hensigten, at princippet for fastsættelse af kvælstofnormerne fortsat vil være økonomisk optimal kvælstoftildeling, og at kvælstof- og husdyrnormerne vil blive indstillet til ministeren af Normudvalget. Miljø- og Fødevareministeriet er enig i, at der særligt i forbindelse med husdyrnormerne kan opstå ny viden f.eks. på baggrund af nye forskningsresultater, som kan give anledning til behov for ændringer, hvorfor det også indgår som et væsentligt element i de faglige overvejelser vedrørende metode for fastsættelse af 3-årige normer. Udkastet til lovforslaget begrænser endvidere ikke muligheden for at foretage korrektioner, hvis der er væsentlig ny viden til rådighed.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

11) Ligevægtsprincippet

Bæredygtigt Landbrug anfører, at danske landmænd skal have mulighed for at gøde efter ligevægtsprincippet, og at økonomisk optimum ikke er det samme som ligevægtsprincippet. Foreningen mener, at hvis der etableres ekstra efterafgrøder på et areal, så bør der kunne tilføres mere kvælstof. Foreningen stiller en række spørgsmål med udgangspunkt i ligevægtsprincippet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

I udkastet til lovforslaget fremgår det, at fastsættelsen af kvælstofnormerne, som fastlægger afgrødernes behov for kvælstof ud fra et princip om økonomisk optimal kvælstoftilførsel, bygger på et ligevægtsprincip. Det fremgår endvidere af udkastet til lovforslag, at ligevægtsprincippet også fremgår af nitratdirektivets bilag III, 1, 3). Her pålægges medlemsstaterne at iværksætte en begrænsning af tilførsel af gødning til jorden, som skal bygge på ligevægt mellem afgrødens forventede kvælstofbehov og kvælstoftilførslen til afgrøden fra jorden og fra gødsning, og som tager hensyn til de særlige forhold, herunder blandt andet jordbunds- og klimaforhold. Ifølge direktivet skal der således være ligevægt mellem de disponible kvælstofkilder og afgrødens kvælstofoptagelse for at minimere kvælstofoverskuddet i jorden og dermed minimere risikoen for vandforurening. Gødskningslovens § 5 bidrager til den danske gennemførelse af denne bestemmelse.

Kvælstofnormerne i gødningsbekendtgørelsen er baseret på ligevægtsprincippet med henblik på at opnå de økonomisk optimale kvælstofnormer. I disse normer tages også højde for prisrelationer mellem afgrøde og kvælstofgødning. De økonomisk optimale kvælstofnormer er således en fastsættelse af en ligevægt mellem kvælstofbehov og et udbyttensniveau, hvor det økonomisk kan betale sig for landbrugeren at tilføre gødning, når der henses til prisen, som afgrøden afsættes til, og det gødningen koster. De økonomisk optimale normer blev indført i 1992 og angives som en mængde kvælstof pr. areal (i kg kvælstof/ha) for de forskellige afgrøder ved standardudbytter under forskellige jord- og dyrkningsforhold.

Ministeriet kan ikke følge ønsket om at få en højere norm, der retfærdiggøres ved at etablere yderligere efterafgrøder. Normsystemet giver allerede mulighed for at få en højere norm, hvis landbrugeren kan dokumentere et højere udbytte for den pågældende afgrøde. Denne mulighed er uafhængig af etablering af flere efterafgrøder eller et øget brug af andre kvælstofvirkemidler og er dermed omkostningsfri. Både økonomisk og miljømæssigt forudsætter en højere kvælstofnorm et udbyttensniveau, der kan dokumenteres til at ligge tilsvarende over standardniveauet.

Det bemærkes endvidere, at både større mængder gødning og flere efterafgrøder er forbundet med højere udgifter for landbrugeren.

Det følger af nitratdirektivet, at der skal tages hensyn til kvælstoftilførsel via nettomineralisering fra jorden, og om afgrøden er kvælstoffikserende. Dermed sikres, at der ved beregningen af de økonomisk optimale normer tages højde for al gødning – herunder gødning fra jorden^[1].

^[1] Jf. bl.a. Domstolens dom af 14. marts 2002, C-161/00, Kommissionen mod Tyskland, pr. 55: "Forpligtelsen, der er pålagt medlemsstaterne i medfør af direktivets bilag III, punkt 1, underpunkt 3), til - i forbindelse med vedtagelsen af foranstaltninger med hensyn til kvælstofligevægten i jorden - at tage højde for al gødning".

I overensstemmelse med Kammeradvokatens vurdering, mener Miljø- og Fødevareministeriet, at nitratdirektivets bilag 3 ikke angiver en konkret og nøjagtig metode til begrænsning af al kvælstofgødskning efter ligevægtsprincippet, men at alle de i bilaget nævnte elementer skal indgå i den respektive regulering som et led i nitrathandlingsprogrammet, der i Danmark implementeres ved fastsættelsen af kvælstofnormer.

Til Bæredygtigt Landbrugs konkrete spørgsmål har Miljø- og Fødevareministeriet følgende svar:

1. Hvordan forstår og definerer ministeriet økonomisk optimum?

Svar: De økonomisk optimale normer fastsættes på baggrund af indstilling fra det såkaldte Normudvalg, og det er velbeskrevet, hvorledes normerne fastsættes. Økonomisk optimale kvælstofnormer er et udtryk for den mængde kvælstof, der giver det økonomisk optimale udbytte ved det gødningsniveau, hvor indtægten fra det ekstra udbytte lige netop kan betale den ekstra udgift til kvælstofgødning. De økonomiske optimale normer fastsættes på baggrund af biologiske forsøg, som undersøger udbytter og kvælstofbehov, og justeres ud fra en prisrelation mellem en afgrødes afsætningspris og prisen på kvælstofgødning.

2. Hvordan forstår og definerer ministeriet ligevægtsprincippet?

Svar: Ministeriet mener ikke, at ligevægtsprincippet giver en direkte anvisning af den nødvendige kvælstoftildeling udtrykt i kg kvælstof/ha. Anvendelsen af ligevægtsprincippet er et del-element i bestræbelserne på at minimere tabet af næringsstoffer fra landbrugsarealer til vandmiljøet ved at begrænse den tilførte kvælstofmængde, hvor der også skal tages hensyn til en række naturgivne forhold, herunder jordbundsforhold, klimatiske faktorer, jordens anvendelse, dyrkningsmetoder mm.

3. Kan ministeriet bekræfte, at økonomisk optimum og ligevægtsprincippet ikke er det samme?

Svar: Ligevægtsprincippet og økonomisk optimale normer er ikke det samme alene af den årsag, at ligevægtsprincippet ikke angiver en konkret anvisning af den tilladte mængde kvælstof, der kan tildeles et areal.

4. Kan ministeriet bekræfte, at økonomisk optimum ikke tager udgangspunkt i plantens næringsstofbehov?

Svar: Nej, der indgår biologiske forsøg i Normudvalgets indstilling til fastlæggelsen af økonomisk optimale normer.

5. Kan ministeriet bekræfte, at der vil være tilfælde, hvor økonomisk optimum vil give en gødningsnorm, der er højere hhv. lavere end ligevægt?

Svar: Se svar til spm. 3.

6. Hvad er begrundelsen for at bruge økonomisk optimum fremfor ligevægtsprincippet?

Svar: At ligevægtsprincippet ikke angiver en konkret beregningsmetode til fastlæggelse af gødskningsnormerne.

7. Hvor store gødningsnormer anslår ministeriet, at man ville have på landsplan, hvis man lagde ligevægtsprincippet til grund fremfor økonomisk optimum?

Svar: Se svar på spm. 3 og 6.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

12) Vandvindingstilladelse til anvendelse af særlig kvælstofnorm for vandet sandjord

Holstebro Kommune bemærker, at det i udkastet til lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 3.2.1.1. fremgår, at "... Normen for vandet sandjord vil efter gødskningsbekendtgørelsens § 3, stk. 3, kun kunne anvendes i forbindelse med opgørelsen af markens kvote i de tilfælde, hvor det kan dokumenteres, at der mindst er 750 m³ vand til rådighed. Dokumentationen vil skulle bestå af en tilladelse til indvinding af grundvand til vanding af landbrugsafgrøder (markvindingstilladelse) meddelt i medfør af lov om vandforsyning."

Holstebro Kommune foreslår hertil, at udkastet til lovforslaget tilrettes, så der gives mulighed for at udvikle andre tildelingssystemer i forbindelse med markvindingstilladelser til anvendelse af kvælstofnormen for vandet sandjord.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker, at afsnittet som Holstebro Kommune henviser til, er et afsnit som redegør for gældende ret. Dog fremgår det også under de specielle bemærkninger til den foreslåede § 13, stk. 3, i den nye lov, at det er hensigten, at der vil blive fastsat særlige kvælstofnormer for vandet sandjord, som kun må anvendes, hvis det kan dokumenteres ved en vandingstilladelse udstedt af kommunen, at der mindst er 750 m³ vand pr. hektar pr. år til rådighed.

Da reglerne for anvendelse af kvælstofnormer for vandet sandjord og dokumentationskravene for minimum m³ vand til rådighed fastsættes ved bekendtgørelse, vil lovforslaget blive justeret, så formuleringen om, at der mindst er 750 m³ til rådighed, udgår. De specifikke regler og krav for anvendelse af kvælstofnormerne for vandet sandjord, vil fremgå af den næstkommende gødskningsbekendtgørelse. I den forbindelse vil Miljø- og Fødevareministeriet afdække mulighederne og rammerne for, at reglerne kan understøtte en mere moderne og dynamisk administration af markvindingstilladelser, som Holstebro Kommune efterspørger i høringssvaret.

13) Opgørelse af forbruget af fosfor fra bioaske

Emineral a/s bemærker, at reguleringen af bioaske bør omfatte aske fra brændsel af andre materialer end træ og halm, hvorimod behovet for at regulere aske fra forbrændt husdyrgødning er begrænset. Emineral a/s foreslår, at husdyrbruglovens § 5 d ikke ophæves, således at det vil være muligt for Emineral a/s at indstille til ministeren, at andre bioasker end fra afbrænding af halm og træ skal kunne benyttes til gødningsformål.

HedeDanmark finder det uhensigtsmæssigt, at bæredygtig skovdrift (589) og bæredygtig skovdrift i Natura 2000-områder (590) er tildelt en fosfornorm, mens der ikke er fastsat en fosfornorm for alm. skovdrift (580). HedeDanmark anfører, at der bør fastsættes en retningsgivende norm for fosfor og kalium for skove omfattet af afgrødekoden for alm. skovdrift (580), og at det bør præciseres, hvad der forstås ved afgrødekoderne 580, 589 og 590. Genanvend Biomasse ønsker det præciseret, om der må spredes bioaske i skove omfattet af afgrødekoden alm. skovdrift (580).

Emineral a/s anfører, at der i reguleringen af fosfor fra halmaske bør tages hensyn til, at landbrugets alternativ til at afgive halm til brændsel er at nedmulde halm, hvilket ikke giver anledning til begrænsninger i muligheden for at anvende fosforgødning. HedeDanmark angiver, at der både er behov for recirkulering af næringsstofferne i forbindelse med planteavl og produktion af træflis, så der sikres balance mellem udtag og input, og at der derfor er behov for et bundfradrag, der modsvarer de næringsstoffer, som fjernes ved salg af biomasse til kraftværker.

HedeDanmark og Københavns Universitet påpeger behovet for flerårige tilførsler og henviser til, at doseringen normalt foretages med tre spredninger per 75 år, dog mindst 10 år mellem hver spredning. Det anføres, at særligt små skovejere kan blive berørt, hvis der i forhold til fosfor arbejdes med årlige normer. HedeDanmark og Genanvend Biomasse peger i den forbindelse på behovet for at sikre overensstemmelse med reglerne om tildeling af fosfor i bioaskebekendtgørelsen.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Til bemærkningerne fra EMINERAL A/S om behovet for at anvende og regulere andre typer af bioaske end halmaske og træaske skal Miljø- og Fødevarerministeriet bemærke, at bioaske i lovforslaget forstås som alle gødningstyper på askeform, herunder de asketyper, der er optaget på bilag 1 til bioaskebekendtgørelsen, og asken fra forbrændt husdyrgødning.

Miljø- og Fødevarerministeriet er enig i behovet for tilførsel af fosfor og kalium ved flishugning og skovproduktion i øvrigt. Ministeriet finder dog samtidig, at det er vigtigt at undgå anvendelse af bioaske i skove, hvis det kan have væsentlig miljømæssig påvirkning f.eks. i urørt skov eller skove af stor biologisk værdi. Der er derfor behov for at imødegå anvendelsen af bioaske og anden gødning i visse skove, mens en anvendelse kan tillades i andre skove.

I forlængelse heraf er Miljø- og Fødevarerministeriet også enig i, at der er behov for en præcisering af de nuværende afgrødekoder, så afgrødekoderne i højere grad afspejler, hvilke skove der har et gødningsbehov, og hvilke skove der omvendt ikke bør tilføres næringsstoffer. Miljø- og Fødevarerministeriet vil på denne baggrund se på afgrødekoderne i forbindelse med udstedelse af gødskningsbekendtgørelsen, der indeholder normerne.

Ved fastsættelsen af begrænsningerne i fosfortildelingen efter husdyrbrugloven har miljø- og fødevarerministeren mulighed for at tage hensyn til jordbrugsvirksomheder med særlige produktionsforhold. Efter ministeriets vurdering er der således mulighed for ved fastsættelsen af fosforkravene at tage hensyn til virksomheder, der leverer biomasse til brændsel, og som anvender returasken som gødning. Miljø- og Fødevarerministeriet vil tage stilling til behovet for sådanne særlige ordninger med bundfradrag i forbindelse med fastsættelsen af fosforreguleringen i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

I forhold til at udbringe bioaske i mængder svarende til flere års behov bemærkes det, at fosforreglerne håndteres på bedriftsniveau. Det vil sige, at det er tilladt at tilføre en større mængde i en del af skoven og at gøde andre dele af bedriftens arealer i senere planperioder.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

14) Udnyttelseskrav for fosfor

Landbrug & Fødevarer anfører, at andelen af fosfor, som planterne kan optage, varierer med gødningstypen, hvor fosforen kan være mere eller mindre plantetilgængelig. Landbrug & Fødevarer mener derfor, at der bør sættes en udnyttelsesprocent for fosfor på samme måde som for kvælstof afhængig af bl.a. gødningstypen.

Landbrug & Fødevarer bemærker samtidig, at det med en 100 pct. udnyttelse på f.eks. ren have- og parkaffald bliver vanskeligt at afsætte den slags restprodukter til landbruget, hvilket må være imod intentionen om udnyttelse af restprodukter. Alternativt foreslår Landbrug & Fødevarer, at visse affaldstyper undtages fra fosforlofterne.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Gødskning med fosfor er i høj grad målrettet en tilstrækkelig fosforforsyning af afgrøden set over et flerårigt perspektiv. En eventuel lavere plantetilgængelighed første år er dermed ikke nødvendigvis et problem. Gødskning med kvælstof er på dette punkt markant anderledes, idet førsteårseffekten af kvælstof har stor betydning. Miljø- og Fødevareministeriet kan desuden oplyse, at spørgsmål omkring forskelle i fosfortilgængeligheden i forskellige typer husdyrgødning og betydningen af dette indgår i den fosforudredning, som er lovet i forbindelse med ændringen af husdyrbrugloven. Aarhus Universitet forventes at afslutte dette arbejde primo 2019. I forhold til forslaget fra Landbrug & Fødevarer vedrørende have- og parkaffald kan der tages stilling til, hvorvidt visse typer gødning eventuel skal håndteres anderledes i forbindelse med udmøntningen af reglerne.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

15) Gødningsplanlægning

Landbrug & Fødevarer bemærker, at bestemmelsen i § 41, stk. 1, omfattende gødningsplanlægning for "det samlede landbrugsareal", bør præciseres. Landbrug & Fødevarer bemærker til samme stykke, at kravene om gødningsplanlægning er udvidet ift. opdatering og tilknytning af kort og stiller spørgsmål til, hvorvidt det er nødvendigt med en tidsfrist for dette og nødvendigt i det hele taget, idet oplysningerne også fremgår efterfølgende af gødningsregnskabet.

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at det ikke bør indgå som et krav, at gødningsplanlægningen skal indsendes, da den ændrer sig i løbet af året og kan sidestilles med et budget.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Til bemærkningerne fra Landbrug & Fødevarer om, at begrebet "det samlede landbrugsareal" bør præciseres, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at dette vil ske i den efterfølgende gødskningsbekendtgørelse. Det er forventningen, at der med bekendtgørelsen foreslås, at begrebet skal omfatte alle arealer med et gødningsbehov samt udyrkede og udtagne arealer, herunder permanente græsarealer. Årsagen til denne brede arealafgræsning er, at gødningsplanlægningen bør omfatte alle arealer, der kan kategoriseres som landbrugsareal, herunder arealer, som ikke aktuelt gødskes, men som vil kunne inddrages i landbrugsdriften.

Til bemærkningerne fra Landbrug & Fødevarer om, at kravene om gødningsplanlægning er udvidet ift. opdatering, tilknytning af kort og tidsfrist, og at samme oplysninger findes i gødningsregnskaberne, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at det er korrekt, at kravene er udvidet. De pågældende krav til gødningsplanlægningen anses imidlertid for nødvendige for at sikre effektiv kontrol og udmøntning af plantedækkereglerne, herunder målrettet regulering. Det forventes ikke, at ændringerne vil medføre væsentligt øgede administrative byrder for erhvervet.

Til bemærkningerne fra Bæredygtigt Landbrug om indsendelse af gødningsplanlægningen bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at ministeriet vurderer, at gødningsplanlægningen (kvoteberegningen) ikke kan sidestilles med et budget (eller forskudsopgørelse), men i højere grad med en årsopgørelse. Beregningen skal således indsendes i den endelig version, til brug for gødningsregnskabet. Når planåret er gået, er kvoteberegningen ikke længere et planlægningsværktøj, men en del af det grundlag som gødningsregnskabet kontrolleres mod.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

16) Gødningsregnskab

Landbrug & Fødevarer bemærker, at de bedrifter, som deltager i tests for vurdering af økonomisk optimale normer, som led i de omtrent 50 gødningsforsøg over hele landet, bør friholdes fra såvel at betale kvælstofafgift som fra at skulle indregne den dertil anvendte kvælstofgødning i deres gødningsregnskab. Dette kan administreres ved at anerkendte forsøgsinstitutioner (vel bl.a. SEGES) kan søge Landbrugsstyrelsen om denne fritagelse.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Til bemærkningen fra Landbrug & Fødevarer om, at de bedrifter, som deltager i tests for vurdering af økonomisk optimale normer, bør friholdes fra at betale kvælstofafgift som fra at skulle indregne den dertil anvendte kvælstofgødning i deres gødningsregnskab, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at en sådan detailregulering angående et meget begrænset forbrug af kvælstofgødning på ca. 2.000 kg N ikke står mål med formålet hermed. Det antages, at de pågældende forsøgsinstitutioner kan assistere eller kompensere de deltagende bedrifter gennem andre kanaler, hvorfor en undtagelse fra kvælstofreglerne for disse forsøg ikke synes at stå mål med den ekstra administration, som den pågældende undtagelse vil afstedkomme.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

17) Gødningsleverandører

Landbrug & Fødevarer bemærker, at reglen om, at ministeren kan fastsætte regler om indberetning af analyseresultater i § 36, stk. 5, virker administrativ tung og spørger, om man i stedet vil kunne opbevare analyseresultaterne hos gødningsleverandøren.

Bæredygtigt Landbrug mener, at et gårdanlæg, der kører i samme CVR-nummer som en svineproduktion, men som fungerer som et fællesanlæg, bør kunne omfattes af de samme regler som fællesanlægget, selv om gårdanlægget er registreret i Register for Gødningsregnskab.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Til Landbrug & Fødevarers bemærkning, om man vil kunne opbevare analyseresultater hos gødningsleverandøren, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at formålet med reglen er at sikre valide data, således at det kan kontrolleres, om analyseresultaterne stemmer overens med den afsatte mængde gødning. Hjemlen til digital indberetning har til formål at sikre en moderne og effektiv forvaltning.

Til Bæredygtigt Landbrugs bemærkning om, at gårdbiogasanlæg og fælles biogasanlæg bør kunne omfattes af de samme regler, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at fælles biogasanlæg, der afsætter og/eller modtager kvælstof- eller fosforholdig gødning, efter lovforslagets regler vil blive betragtet som en gødningsleverandør. Miljø- og Fødevareministeriet har fra fælles biogasanlæg, der er gødningsleverandører, behov for oplysninger om, hvem der er afsat gødning til, og hvem der er modtaget gødning fra, idet disse oplysninger indgår ved kontrollen af de registrerede virksomheders gødningsregnskaber. Biogasanlæg, der er en del af en registreret virksomhed, kan også være gødningsleverandør. Ministeriet har dog fra disse virksomheder også behov for et fuldt gødningsregnskab ligesom for øvrige registrerede virksomheder. Det er derfor ikke Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at fælles biogasanlæg og biogasanlæg, der drives under samme CVR-nummer som en registreret virksomhed, kan omfattes af helt de samme regler.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

18) Nitratdirektivet – ikke-forringelse

Danmarks Naturfredningsforening mener, at udkastet til lovforslag indebærer en betydelig usikkerhed for, at den generelle regulering ikke sikrer, at vandforureningen med kvælstof fra landbruget nedbringes og forebygger yderligere forurening. Høringssvaret forstås sådan, at foreningen vurderer, at dette vil være i strid med nitratdirektivet. Foreningen finder det bekymrende, at udkastet ikke grundlæggende sikrer, at de næringsstofreducerende tiltag gennemføres, så kvælstofudledningen ikke øges i det enkelte år. Endvidere finder foreningen det bekymrende, at det ikke er sikret, at år, hvor der er sket en øget udledning, efterfølges af en yderligere kvælstofreduktion i det efterfølgende år. Foreningen anfører endvidere, at udkastet skal ændres, så det fremgår, at den bemyndigelse, ministeren får til at fastsætte krav om etablering af efterafgrøder målrettet særlige områder med behov for kvælstofreducerende tiltag, alene kan anvendes til at fastsætte regler, så der kan stilles krav om flere kvælstofreducerende tiltag for det år, der følger et år, hvor der er sket en øget kvælstofudledning.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Som det allerede fremgår af de specielle bemærkninger til § 38, er det med udkastet til lovforslag hensigten at fastsætte regler om, at virksomheden ikke kan anvende det samme areal til opfyldelse af de forskellige efterafgrødekrav. Sådanne regler skal sikre, at den forudsatte effekt af de forskellige efterafgrødekrav opnås. Udkastet til lovforslaget medfører ingen ændringer af fastsættelsen af omfanget af de efterafgrødeordninger, der udgør en del af nitrathandlingsprogrammet, men vil forøge sikkerheden for, at den forventede effekt af efterafgrødeordningerne bliver opnået.

Fastlæggelsen af de forskellige efterafgrødekrav er ikke direkte afhængig af udledning af kvælstof til kystvande i de enkelte år. For eksempel er det de nyeste tilgængelige data fra gødningsregnskaberne på baggrund af opgørelsen af stigning i anvendelsen af organisk gødning i de enkelte oplande, der bruges til årligt at beregne husdyrefterafgrødekravet målrettet oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder. Disse gødningsregnskabsbaserede data er betydeligt tidligere tilgængelige for myndighederne end overvågningsdata fra vandmiljøet.

Husdyrefterafgrødekravet målrettet kystvandoplande, ligesom indsatsbehovet, der skal opnås med målrettet regulering i 2020 og fremefter, følger af vandområdeplaner, der justeres hvert 6. år i forud for vandrammedirektivets planperioder. Udover arbejdet med vandområdeplaner, følger ministeriet, jf. nitratdirektivets forpligtelser, vandmiljøets belastning med nitrater nøje og evaluerer nitrathandlingsprogrammets effektivitet løbende. Det samles til en rapport til EU-Kommissionen hvert fjerde år. Udover de EU-retlige afrapporterings- og evalueringsforpligtelser bruger ministeriet også resultater fra den nationale overvågning af vand og natur (NOVANA) som grundlag for løbende at følge udviklingen af blandt andet næringsstofbelastningen af det danske vandmiljø. Dog medfører analyse- og kvalitetssikringsproceduren af data en vis forsinkelse, før resultater kan publiceres.

Styrken og værdien af NOVANA-data ligger i tidsserier over flere år, som kan bruges til at revurdere indsatsbehovet for de forskellige tiltag, herunder efterafgrødeordninger.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

19) Genberegning af den danske kvælstofindsats

Landbrug & Fødevarer bemærker, at det er fuldstændig afgørende, at det bebudede retningskifte for kvælstofreguleringen fra regeringen iværksættes hurtigst muligt, og at kvælstofindsatsen i Danmark genberegnes, således at de kritikpunkter, som det internationale ekspertpanel udtrykte, inddrages. Det nuværende grundlag vil efter Landbrug & Fødevarers vurdering give anledning til indsatskrav der ligger ud over, hvad der er fagligt nødvendigt. Det er både erhvervs- og samfundsmæssigt uretmæssigt dyrt, når indsatsniveauet går langt længere, end nødvendigt er.

Cand.agro. Jens Lund Pedersen foreslår, at man lytter til de internationale eksperters anbefalinger, idet der er misforståelser og unødigt bureaukrati i den måde, jordbrugets anvendelse af gødning reguleres.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at kvælstofindsatsbehovene for kystvande er beregnet på et solidt fagligt grundlag af DHI og Aarhus Universitet. Beregningerne er blevet evalueret af et international forskerteam.

Den internationale evaluering af de danske havmodeller har konkluderet, at det generelle (landegennemsnitlige) niveau for den nødvendige reduktion af næringsstofbelastning står sig godt i sammenligning med uafhængige indsatser i lignende områder og virker til at være en robust målestok for behovet. Desuden anfører forskerne, at aktuel videnskabelig viden støtter det synspunkt, at den foreslåede samlede reduktion er nødvendig, men der er ikke garanti for, at den vil være tilstrækkelig.

Det skal bemærkes, at en betydelig del af indsatsbehovet for kvælstof er udskudt til efter 2021. Miljø- og Fødevareministeriet vurderer derfor på det foreliggende videngrundlag ikke, at reguleringen af landbrugets kvælstofanvendelse ligger ud over, hvad der fagligt er nødvendigt. Endeligt bemærkes, at der er igangsat en betydelig videreudvikling af de faglige grundlag frem mod næste generations vandområdeplaner for 2021-2027, der forventes at forbedre beregningsgrundlaget for kvælstofindsatsbehovet i disse planer yderligere.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

20) Beregningen af indsatskrav er foretaget på forkert grundlag

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at der er et for højt krav til efterafgrøder i den målrettede regulering, da gødningsforbruget ifølge baseline, der ligger til grund for beregningerne, er for højt. Ifølge baselineberegningerne er den forventede gødningstilførsel i 2019 476.000 tons, hvorimod det reelle forbrug i 2016/2017 var ca. 387.000 tons. Bæredygtigt Landbrug fremfører, at det er uacceptabelt, at den målrettede regulering baseres på tal, der er 8 år gamle og foreslår i stedet, at beregningen skal baseres på den forventede mængde anvendte kvælstofgødning baseret på sidste 3 års forbrug fremskrevet i forhold til forventet afgrødesammensætning og arealer.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at det ikke er muligt direkte at sammenligne baselinekvoten og den indmeldte kvote i gødningsregnskaberne. Når der er forskel på baselinekvoten og den indmeldte kvote i gødningsregnskaberne, skyldes det, at den indmeldte kvote er korrigeret for en række parametre såsom afgrødesammensætning, økologer, landbrugsareal der går ud af drift, fradrag for manglende udlæg af efterafgrøder, kvælstofprognose mm. Størrelsen på de enkelte parametre kan variere betragteligt fra år til år. I fastsættelsen af indsatsbehovet er effekten af økologi og landbrugsarealer, der går ud af drift, fratrukket, hvorfor det ikke er muligt at sammenligne tallene direkte.

Da der netop kan være store variationer fra år til år, vurderer Miljø- og Fødevarerministeriet, at baseline er den bedst egnede metode til at fremskrive den forventede kvælstofmængde. Det bemærkes endvidere, at Miljø- og Fødevarerministeriet har igangsat en undersøgelse af kvælstofindsatsen med henblik på, at afklare hvorfor det forventede fald i kvælstofudledningstallene ikke er fremkommet. Aarhus Universitet vil ifm. denne undersøgelse bl.a. analysere baselinedokumentationen og herunder baselinekvoten.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

21) Forenkling af husdyrefterafgrødekravet

Landbrug & Fødevarer anfører, at krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder bør slås sammen. Landbrug & Fødevarer bemærker endvidere, at det er unødvendigt, at husdyrefterafgrødekravet skal justeres årligt og ser hellere en periodevis vurdering af husdyrtrykket for en 3-årig periode, så der kommer en forenkling svarende til den, der er foreslået for kvælstofnormer.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

I forlængelse af overførslen af ministerens bemyndigelse til at fastsætte husdyrefterafgrødekravet fra husdyrbrugloven til gødskningsloven vil husdyrefterafgrødekravet også blive flyttet fra husdyrgødningsbekendtgørelsen til plantedækkebekendtgørelsen. Det er Miljø- og Fødevarerministeriets vurdering, at administrationen og kontrollen af husdyrefterafgrødekravet allerede i videst mulige omfang er ensrettet med det pligtige efterafgrødekrav. Således gælder de samme regler om, hvilke afgrødetyper der kan anvendes som efterafgrøder, om sånings- og destruktionsstidspunkter samt om mulige alternativer til etablering af efterafgrøder m.v.

Formålet med de to typer af efterafgrødekrav er dog ikke det samme. Således skal husdyrefterafgrødekravet, der udgør et afskæringskriterium til afløsning af konkrete vurderinger efter VVM-direktivet og habitatdirektivet, bl.a. modsvare en evt. stigning i udbragt organisk gødning i oplande til nitrutfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder, så væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder med udbragt organisk gødning på forhånd kan udelukkes. Husdyrefterafgrødekravet beregnes årligt på baggrund af de senest tilgængelige gødningsregnskabsdata, og derfor er det ikke umiddelbart muligt at overgå til at fastlægge husdyrefterafgrødekravet for en 3-årig periode.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

22) Destruktionsdato for efterafgrøder

Danmarks Jægerforbund er, som nævnt i tidligere høringssvar, fortsat bekymret for, at efterafgrøder må destrueres og nedpløjes fra den 20. oktober, til trods for at der på dette tidspunkt stadig kan være vækst i efterafgrøderne. Danmarks Jægerforbund foreslår derfor, at efterafgrøder tidligst må destrueres efter 1. februar, da de henover vinteren kan give både dækning og føde til vildtet.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet bemærker hertil, at fristerne vedrørende etablering og destruktion af efterafgrøder fastsættes ved bekendtgørelse.

Miljø- og Fødevarerministeriet bemærker endvidere, at reglerne vedrørende tidligste dato for destruktion af efterafgrøderne skal sikre, at efterafgrøderne opnår en tilstrækkelig høj kvælstofeffekt. Det står dog landmanden frit for at lade efterafgrøderne ligge på arealet i længere tid.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

23) Flere alternativer/virkemidler til efterafgrøder

Danmarks Jægerforbund bemærker, at Landbrugsstyrelsen og Danmarks Jægerforbund i de senere år har arbejdet målrettet på at skabe gode alternativer til MFO-efterafgrøderne, såsom MFO-markbræmmer samt blomster og bestøverbrak. Det bekymrer dog Danmarks Jægerforbund, at der ikke er de samme gode muligheder for alternativer til målrettede, pligtige og husdyrefterafgrøder, og de undrer sig over, at tiltag som f.eks. bestøverbrak, der etableres i april måned, og har plantedække frem til næste forår, ikke tæller med som et alternativ til alle typer efterafgrøder. Danmarks Jægerforbund foreslår derfor, at blomsterbrak, bestøverbrak og markbræmmer også kan bruges som alternativer til målrettede, pligtige og husdyrefterafgrøder på linje med slåningsbrak.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet bemærker, at regler om alternativer til etablering af efterafgrøder fastsættes ved bekendtgørelse.

Miljø- og Fødevarerministeriet bemærker desuden, at gødskningslovens efterafgrødeordninger (og alternativer hertil) alle har til formål at mindske udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet. Derfor er kvælstofeffekten i fokus, når nye alternativer til efterafgrøderne undersøges. I forhold til MFO indgår biodiversitet også som et formål. Der er derfor ikke fuld overensstemmelse mellem de elementer, der kan anvendes til opfyldelse af MFO-kravet og alternativerne i de andre efterafgrødeordninger. I forhold til f.eks. blomsterbrak og bestøverbrak er det Miljø- og Fødevarerministeriets vurdering, at disse ikke vil bidrage til at reducere kvælstofudvaskningen i samme grad som slåningsbrak etableret med græs, som er det virkemiddel, der pt. kan indgå i opfyldelsen af de nationale efterafgrødeordninger.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at det er afgørende for landmandens tilpasningsmuligheder på bedriften, at paletten med anerkendte virkemidler som alternativ til efterafgrøder udvides hurtigst muligt, således at landmanden kan tilrettelægge sin produktion mest optimalt samtidig med, at den miljøeffekt, som efterafgrøderne er tiltænkt, opnås på en omkostningseffektiv måde.

Landbrug & Fødevarer foreslår, at såfremt en tilstrækkelig dokumentation af nye virkemidler kræver flere års observationer, kan effekten ansættes til at have en foreløbig konservativ værdi. Med en sådan konservativ sikkerhedsmargin, vil virkemidlerne/tiltagene kunne anvendes hurtigere selv om den forventede effekt på længere sigt viser sig at være større. I visse tilfælde vil et tiltag/virkemiddel med en foreløbig ansat (lav) effekt med en stor sikkerhedsmargin være at foretrække.

Til forskel fra dette bemærker Danmarks Naturfredningsforening, at lovforslagets § 39 bør ændres, således at det fremgår, at bemyndigelsen til at etablere særlige ordninger alene bør anvendes såfremt der foreligger videnskabelig objektiv dokumentation for nye virkemidlers miljøeffekt. I den sammenhæng peger Danmarks Naturfredningsforening særligt på, at denne dokumentation bør tilvejebringes med henblik på de nye virkemidlers sikkerhed for effekt.

Derudover foreslår Landbrug & Fødevarer, at det skal være muligt at benytte balanceregnskaber som virkemiddel på en måde, hvor landmandens efterafgrødekrav nedjusteres, såfremt landmanden kan dokumentere, at han har en mere effektiv kvælstofbalance end standard. Dette kan ske ved samme dokumenta-

tionsmæssige tilgang som den nuværende ordning for udbyttekorrektion, således at man kan vælge at øge sin tildelingskvote eller mindske efterafgrødekravet.

Landbrug & Fødevarer foreslår, at gødskningsloven bemyndiger ministeren til at oprette en first mover ordning, som giver landmænd mulighed for at indsende projektforslag til en faglig vurdering og til fastsættelse af en kvælstofreducerende effekt efter en række kriterier, som herefter kunne udgøre et alternativ til pligtige efterafgrøder for den pågældende landmand.

Planteavlserådsgivningen ApS spørger til, om det er muligt at begunstige tidlig såning af vintersæd inkl. vinterraps i den nordlige del af Jylland, da de altid er 14 dage bagud i høst, og det eneste med en væsentlig effekt på næringsstofoptag er næste års afgrøde.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet er enig i, at paletten med virkemidler som alternativ til efterafgrøder skal udvides hurtigst muligt. For de fleste potentielle virkemidler/alternativer er det dog en udfordring at fastsætte en korrekt effekt, da dokumentationen af dette kræver flere års observationer og målinger. Forslaget fra Landbrug & Fødevarer om at anvende en foreløbig lav ansat effekt for nye virkemidler, for derved at få dem hurtigere i spil, er et fint forslag, som ministeriet vil tage med i det videre arbejde med virkemidlerne. Det samme gør sig gældende i forhold til forslaget om at anvende balanceregnskaber som virkemiddel. For så vidt angår § 39 er formålet at bemyndige ministeren til at etablere særlige ordninger og pilotprojektordninger, som kan afprøve og kvalificere nye potentielle virkemidler/alternativer, som har en lovende miljøeffekt. Bestemmelsen omhandler også afprøvning af nye virkemidler/alternativer i lille skala, førend det evt. skaleres op, når miljøeffekten på objektivet videnskabeligt grundlag er dokumenteret. Bestemmelsen bemyndiger samtidig ministeren til at fastsætte krav, betingelser og omregningsfaktorer i de særlige ordninger og pilotprojektordninger, som skal erstatte den tilsvarende miljøeffekt af efterafgrøder.

I forhold til forslaget angående en first mover ordning, er det ministeriets vurdering, at § 39 i det nuværende udkast til lovforslag allerede bemyndiger ministeren til at etablere særlige ordninger. En first mover ordning, som beskrevet af Landbrug & Fødevarer, vil umiddelbart blive en administrativ tung ordning for både erhvervet og ministeriet, bl.a. fordi effekten og dermed omregningsfaktoren afhænger meget af de lokale hydrologiske og jordbundsmæssige forhold, hvilket stiller høje krav til dokumentationen fra bedrifterne. En omregningsfaktor for hvert tiltag er nødvendig, såfremt de skal kunne udgøre et alternativ til pligtige efterafgrøder. Forslaget indeholder dog flere gode elementer, som ministeriet vil tage til efterretning. Generelt ønsker ministeriet at fortsætte dialogen med erhvervet og interessenter omkring udvikling af nye omkostningseffektive virkemidler og alternativer til efterafgrøder, som kan øge landmandens fleksibilitet ift. efterafgrødekravet og gavne miljøet.

For at sikre en reel udvaskningsreducerende effekt, skal nye virkemidler/alternativer medvirke til at give landmanden incitament til en konkret adfærdsændring. Da vinterraps normalt allerede sås tidligt, giver det ingen adfærdsændring at inkludere det i det eksisterende alternativ med tidligt såede vinterafgrøder. Forslaget om at tage højde for de geografiske forhold i forbindelse med etablering af efterafgrøder har været rejst tidligere. Aarhus Universitet har dog tidligere meddelt, at der ikke findes undersøgelser, som viser, om der uden at ændre den udvaskningsreducerende effekt kan differentieres mellem landsdelene med hensyn til udskydelse af etableringstidspunktet for efterafgrøder. Dette skyldes bl.a. at vejrforholdene varierer betydeligt fra år til år.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

24) Tillade brug af bælgplanter i lovpligtige efterafgrøder

Økologisk Landsforening og Landbrug & Fødevarer bemærker, at loven bør tillade, at jordbruget kan bruge bælgplanter i de lovpligtige efterafgrøder. De to foreninger anfører, at der bør kunne iblandes 25 % kvælstoffikserende planter i de lovpligtige efterafgrøder, og at den udbyttmæssige eftervirkning heraf skal fastsættes til 50 kg kvælstof/ha i overensstemmelse med tidligere vurdering fra Aarhus Universitet. De to foreninger anser, at ved at fratække denne eftervirkning fra bedriftens kvælstofkvote, vil der ikke være risiko for merudvaskning som følge af de kvælstoffikserende planter.

Økologisk Landsforening henviser derudover til regeringens vækstplan for økologi, hvori det anbefales, at det afklares, hvorledes kravet om pligtige efterafgrøder kan håndteres mere effektivt for økologiske producenter. Plads til bælgplanter i efterafgrøderne er meget vigtigt for økologer, idet der som en tommelfingerregel bør være 25 % bælgplanter i markplanen for økologer for at sikre den nødvendige tilførsel af gødning. Foreningen foreslår, at hvis man ikke kan åbne for denne mulighed, bør man som alternativ helt fritage økologerne fra det lovpligtige krav om pligtige efterafgrøder.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Det kan generelt bemærkes, at de afgrødesorter, der kan anvendes som efterafgrøder og alternativer her til, fastsættes ved bekendtgørelse.

Det er afgørende for Miljø- og Fødevareministeriet, at effekten af efterafgrødeordningen sikres. Derfor er det Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at eftervirkningen ved iblanding af 25 % kvælstoffikserende arter i de lovpligtige efterafgrøder bør fastsættes som den udvaskningsmæssige eftervirkning frem for den udbyttmæssige, hvilket ifølge den ovenfor nævnte vurdering fra Aarhus Universitet vil skulle fastsættes væsentligt højere, måske så højt som 150 kg kvælstof/ha, hvilket vil være prohibitivt for landmandens brug af løsningen. Til sammenligning er den fastsatte forfrugtsværdi af de pligtige efterafgrøder 17 eller 25 kg kvælstof/ha (udbyttmæssige eftervirkning).

Det har i stedet været drøftet med erhvervet at arbejde for en løsning, hvor økologerne får mulighed for at modregne manglende pligtige efterafgrøder i kvælstof-loftet fastsat ud fra afgrødenormerne frem for i kvælstofloftet for økologer med Økologisk Arealtilskud på enten 60 eller 100 kg udnyttet kvælstof/ha. Muligheden vil betyde, at økologerne kan vælge kvotereduktion i stedet for pligtige efterafgrøder uden reduktion eller kun med ubetydelig reduktion i kvælstofloftet svarende til de 60 eller 100 kg udnyttet kvælstof/ha. Uden samme behov for at udlægge pligtige efterafgrøder får økologerne dermed bedre plads til kvælstoffikserende efterafgrøder, hvorved de kan opnå et større kvælstof input.

Miljø- og Fødevareministeriet har endnu ikke afklaret, om der set i lyset af økologernes udfordringer med at skaffe tilstrækkeligt med kvælstof, er basis for, at økologiske landmænd, der modtager økologisk arealtilskud, kan få mulighed for at modregne udlægning af kvælstoffikserende efterafgrøder i de gældende afgrødenormer frem for i de kvælstof-lofter (100 eller 60 kg udnyttet kvælstof/ha), som indgår i støttebetingelserne fra økologisk arealtilskud. For at muliggøre løsningen, indskrives en ekstra bestemmelse i lovforslagets § 17, stk. 5. Et alternativ kunne være at fritage økologerne fra det lovpligtige krav om pligtige efterafgrøder.

25) Handel med efterafgrøder

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at muligheden for at overdrage efterafgrøder mellem virksomheder ikke bør begrænses, jo større kravet bliver. Muligheden for overdragelse skal fastholdes. Planteavlslrådgivningen ApS mener, at det er meget væsentligt for landmændene i Nordjylland, at der er mulighed for at anvende efterafgrødebank eller handel med efterafgrøder.

Landbrug & Fødevarer anfører, at det efter 2020 stadig bør være muligt at handle efterafgrøder internt i vandoplande, og at man ved indførelsen af begrænsninger skal tage hensyn til, at landmænd har disponeret med handel i markplanlægningen med en indfasningsperiode.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Til Bæredygtigt Landbrugs bemærkning om, at muligheden for at overdrage efterafgrøder ikke bør begrænses, bemærker Miljø- og Fødevareministeriet, at effekten af efterafgrøder som led i målrettet regulering og husdyrefterafgrøder skal opnås i det opland, hvor der er et efterafgrødekrav. Overdragelse af efterafgrøder på tværs af oplande kan resultere i en geografisk forskydning af den effekt, som efterafgrøderne er tillagt. For at sikre, at den fulde effekt af efterafgrøderne opnås, vurderer Miljø- og Fødevareministeriet, at det er nødvendigt at begrænse muligheden for at overdrage efterafgrøder fra 2020, hvor efterafgrødekravet i den målrettede regulering stiger.

Miljø- og Fødevareministeriet vil frem mod indfasningen af den målrettede regulering fra 2020 og det dermed øgede efterafgrødetryk undersøge, om der administrativt kan udvikles en differentieret løsning, hvor muligheden for handel ikke fuldstændig fjernes, men hvor handlen samtidig ikke indebærer en risiko for geografiske forskydninger. Det kan f.eks. være en løsning, hvor det fortsat er muligt at handle med pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder mellem virksomheder inden for samme opland til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

26) Fleksible etableringsfrister for efterafgrøder før og efter 20. august og indberetning på markniveau

Landbrug & Fødevarer er tilfreds med, at lovforslaget indeholder hjemmel til, at ministeren kan fastsætte fleksible frister for etablering af efterafgrøder. De ønsker en ordning hvor 20. august er udgangspunktet, men hvor jordbruger har mulighed for at vælge at etablere senere eller tidligere alt efter høst og vejrbetingelser. Landbrug & Fødevarer bemærker desuden, at indberetningskravet for efterafgrøder på markniveau bør modsvares af, at landmanden har mulighed for også at angive etableringsfristen for efterafgrøder på markniveau. De mener, det er helt afgørende, at fleksibiliteten gælder på markniveau og ikke på bedriftsniveau.

Bæredygtigt Landbrug bemærker desuden, at senere etablering af efterafgrøder ikke automatisk bør medføre nedsættelse af kvælstofeffekt, og at der er stor forskel på årets gang i marken i Nordjylland eller på Lolland. De mener, der bør være taget højde for de geografiske forhold, når der sættes krav til etableringsfrist.

Cand.agro. Jens Lund Pedersen foreslår, at datoen for etablering af efterafgrøder overlades til landmændene.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Ønsket om fleksible etableringsfrister for efterafgrøder på markniveau forventes imødekommet i 2019 ved ændring af plantedækkebekendtgørelsen. Det er ikke på nuværende tidspunkt muligt at imødekomme ønsket om godskrivning af effekt fra tidligt såede efterafgrøder allerede fra 2019, da der fortsat udestår en række afklaringer omkring, hvordan en sådan godskrivning skal kunne håndteres i lovgivningen og i indberetningssystemet. Godskrivningen vil skulle ske i form af, at efterafgrødekravene reduceres, da det ikke giver mening at øge jordbrugers kvælstofkvote, når der allerede tildeles økonomiske optimale normer.

Dette giver indberetningssystemet ikke mulighed for i den opsætning, der er klargjort til 2019. Derudover udestår der fortsat resultater fra Aarhus Universitet, om hvorvidt der opnås en ekstra effekt ved tidligt etablerede efterafgrøder. Miljø- og Fødevareministeriet arbejder videre på modellen for fleksible frister frem mod 2020 og vil i den forbindelse fortsætte undersøgelsen af, om det er muligt at inkludere forøget effekt ved tidlig etablering af efterafgrøderne.

Bæredygtigt Landbrugs forslag om at tage højde for de geografiske forhold i forbindelse med etablering af efterafgrøder har været fremført før. Aarhus Universitet har tidligere meddelt, at der ikke findes undersøgelser som viser, om der uden at ændre den udvaskningsreducerende effekt kan differentieres mellem landsdelene med hensyn til udskydelse af etableringstidspunktet for efterafgrøder. Dette skyldes ikke mindst, at vejrforholdene varierer betydeligt fra år til år.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

27) Bødestraf for manglende etablering af efterafgrøder

Bæredygtigt Landbrug er uforstående overfor, at der indføres bødestraf for manglende etablering af efterafgrøder, når fristen er blevet udskudt de sidste fire år, og grunden til manglende efterafgrøder næsten udelukkende skyldes vejret.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

De seneste fire år er den sene frist for at så efterafgrøder blevet udskudt som følge af vejrforholdene (hhv. kulde, nedbør og tørke). Ifølge Aarhus Universitet har tidspunktet for etablering af efterafgrøder under danske forhold stor betydning for, hvilken effekt der kan forventes at blive opnået med efterafgrøderne. Der er derfor risiko for, at fristudskydelserne kan have konsekvenser for den effekt, der er tillagt de forskellige efterafgrødeordninger og dermed for opfyldelsen af de EU-direktiver, som efterafgrøderne bidrager til opfyldelse af. Derfor er det ikke en holdbar løsning fortsat at arbejde med fristudskydelser fra år til år, uden at der kompenseres for den manglende effekt på anden vis. Dette er bl.a. baggrunden for, at muligheden for fleksible frister for etablering af efterafgrøder indføres fra 2019.

Derudover er der i det nuværende setup med mulighed for opsparring af pligtige og husdyrefterafgrøder konstateret væsentlige uoverensstemmelser mellem det areal, der er indberettet med efterafgrøder, og det areal, der er konstateret ved kontrol. Hvis en bedrift ikke har udlagt alle de indberettede hektar med efterafgrøder, og bedriften herefter udtages til kontrol, bliver arealet med manglende efterafgrøder med de eksisterende regler nedskrevet til det konstaterede uden anden sanktion end en eventuel kvotereduktion, i tilfælde af at det konstaterede areal er mindre end årets efterafgrødekrav. Dette kan i det eksisterende system først afgøres det følgende forår, idet det først er på det tidspunkt, landmanden opgør sit efterafgrødekrav. Det betyder, at landmanden med begrænset risiko for sanktion kan indberette for mange efterafgrøder til efterafgrødebanken, da kvotereduktionen kun vedrører årets krav. Kommer der ikke kontrol, overføres de ikke-etablerede efterafgrøder automatisk til efterafgrødebanken. Her kan de indgå i opfyldelsen af efterafgrødekravet i andre planperioder eller overdrages til andre jordbrugere – selvom de i realiteten aldrig har været etableret. Som systemet er nu, er der derfor kun et begrænset incitament for landmanden til ikke at indberette flere efterafgrøder, end der er blevet udlagt. Denne overindberetning af efterafgrøder kan potentielt udhule effekten af ordningen.

Der er et begrænset sanktionselement i at give en kvotereduktion, da kvotereduktionen alene svarer til den miljøeffekt, som ordningen skal sikre. Bødestraf indeholder i modsætning hertil et klart sanktionselement. Derfor vurderer Miljø- og Fødevareministeriet, at det er nødvendigt at pålægge bødestraf ved manglende etablering af efterafgrøder.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

28) Flexibilitet i kontrollen i forhold til indberetning på markniveau

Landbrug & Fødevarer bemærker, at det er helt afgørende, at der ikke sker sanktionering eller anden straf såfremt de krævede efterafgrødearealer findes i forbindelse med kontrol på henholdsvis bedriften eller oplandsniveauet, som reglerne kræver. Også selv om de ikke er udlagt som indberettet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

I 2019 vil der fortsat være en del fleksibilitet i efterafgrødeordningerne herunder muligheden for i forbindelse med fysisk kontrol at anvise andre arealer med efterafgrøder end de indberettede.

I 2020 forventes det, at man overgår fra fysisk kontrol til monitorering som kontrolmodel, desuden forventes det, at man går fra national de minimis-støtte til LDP-tilskud, ligesom man i endnu højere grad end i 2019 ønsker at sikre kontrolgrundlaget for efterafgrøder. Disse tre elementer vil udfordre den fleksibilitet, der gives i 2019.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

29) Krav om tilknytning af markkort

Landbrug & Fødevarer bemærker, at tilknytning af kort burde kunne ske automatisk fra Internet Markkort (IMK).

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet har i 2019 ikke teknisk mulighed for at have automatisk tilknytning af kort til skemaerne i Tast Selv-service. Da der er krav om 1:1 sammenhæng mellem en markplan i skemaet og kortlaget i IMK, er det nødvendigt, at der er et selvstændigt kort til Gødningskvote- og efterafgrødeskemaet (GKEA). Miljø- og Fødevareministeriet vil undersøge, om automatisk tilknytning af Fællesskemaets markkort til GKEA kan blive en mulighed til 2020.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

30) Ændring i opgørelsestidspunktet for efterafgrøder

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at det ved en ændring i opgørelsestidspunktet skal sikres, at det fortsat er muligt at anvende reduktion i kvoten det efterfølgende år i forhold til at sikre, at der er et brugbart alternativ til udlægning af efterafgrøder, hvis det ikke er muligt at etablere efterafgrøder på grund af dårligt vejr.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet er enig i, at ændringen i opgørelsestidspunktet for efterafgrøder skal implementeres, så muligheden for at anvende reduktion i gødningskvoten det efterfølgende år kan bibeholdes for pligtige og husdyrefterafgrøder, ligesom det bliver en mulighed for de obligatoriske efterafgrøder i målrettet regulering.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

31) Dyrkningsrelaterede tiltag

Landbrug & Fødevarer bemærker, at det er problematisk, at tidspunkter for jordbearbejdning afhænger af gennemsnitsjordtyper på arealerne. I praksis forekommer der i marker på morænejord pletter med meget svær lerjord, der gør forårsplojning problematisk. Der bør i sådanne situationer indføres en mulighed for, at landmanden kan foretage jordbearbejdning før foråret.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet anerkender, at der på nogle marker med morænejord, kan forekomme pletter af svær lerjord. Det er dog ministeriets vurdering, at dette ikke er en generel udfordring. Hovedparten af udvaskningen af kvælstof fra dyrkningsjorden foregår i efterårs- og vinterperioden. Jordbearbejdning efter høst eller i efterårs- og vintermånederne kan forøge udvaskningen af kvælstof. Hvis jorden holdes sort om efteråret ved f.eks. pløjning, harvning eller ved kemisk bekæmpelse af spildkorn, stiger nitratindholdet i jorden, hvilket øger risikoen for udvaskning af kvælstof til vandmiljøet. Der findes dog en række undtagelser fra forbuddet mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder. Disse er nærmere beskrevet i reglerne om dyrkningsrelaterede tiltag, som er fastsat i plantedækkebekendtgørelsens kapitel 3.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

32) Frivillig tilskudsordning om kvælstofreducerende tiltag

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at der med lovforslaget lægges op til at bruge landdistriktsmidler til at imødegå landbrugets kvælstofudledning til vandmiljøet. Danmarks Naturfredningsforening mener, at landdistriktsmidlerne i stedet bør bruges på mere samlede og varige løsninger, der på en og samme tid forbedrer beskyttelsen af biodiversitet og skaber ny varig natur. Derfor foreslår Danmarks Naturfredningsforening, at man ændrer lovforslaget, således at der alene ydes tilskud til virkemidler, som både har til sigte at beskytte biodiversitet, øger naturarealet og har en kvælstofreducerende effekt.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker ligeledes, at det ikke fremgår af bemærkningerne, efter hvilke rammer, ministeren kan fastsætte regler om virkemidler, der kan ydes tilskud til. Danmarks Naturfredningsforening finder det centralt, at der alene ydes tilskud til virkemidler, hvor der foreligger en videnskabelig dokumentation for effekt, herunder variation af effekt som følge af vejrforhold. Derfor foreslår Danmarks Naturfredningsforening, at man ændrer udkastet således, at det fremgår, at bemyndigelsen alene gælder virkemidler, hvor der foreligger videnskabelig dokumentation for miljøeffekten, herunder årsvariation i effekt.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Prioritering i brugen af landdistriktsmidlerne til natur og miljøformål er en politisk beslutning. I landdistriktsforordningen er der mulighed for i artikel 30 at yde kompensation for krav, der vedrører implementeringen af vandrammedirektivet. Den mulighed ønsker partierne bag aftalen om målrettet regulering at udnytte, således at landmænd, som fra 2020 pålægges en ekstra miljøindsats i den målrettede regulering, bliver kompenseret herfor med landdistriktsmidler. Desuden ønskes der størst mulig fleksibilitet og omkostningseffektivitet, og derfor at det skal være muligt at anvende de samme alternative virkemidler, som kan bruges til opfyldelsen af det pligtige efterafgrødekrav.

De tilladte virkemidler kan løbende ændres og udmøntes i forbindelse med udstedelsen af bekendtgørelser efter lovforslaget. Hvis der udvikles nye virkemidler med dokumenteret gavnlig miljøeffekt, vil det være muligt at inddrage disse virkemidler som alternativer til etablering af efterafgrøder. Det er fortsat en forudsætning for anvendelse af et nyt virkemiddel, at der er tilstrækkelig dokumenteret viden om virkemidlets gavnlige miljøeffekt. For så vidt angår virkemidlernes videnskabeligt dokumenterede effekt, så er brugen af virkemidlerne, samt deres effekt og omregningsfaktorer, fastsat på baggrund af videnskabelig rådgivning fra Aarhus Universitet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

33) Differentiering af miljøindsats i forhold til konventionelle landmænd og økologer

Økologisk Landsforening gør opmærksom på, at økologerne frivilligt har underlagt sig et lavere kvælstofloft sammenlignet med konventionelle landmænd af hensyn til miljøet og for at optimere kvælstofudnyttelsen i sædskiftet. Økologisk Landsforening mener således, at det er dobbeltregulering, hvis økologerne samtidig underlægges de samme regler som konventionelle landmænd f.eks. i forhold til krav om etablering af efterafgrøder. Økologisk Landsforening bemærker endvidere, at omlægning til økologi i dag de facto er et N reduktions virkemiddel, idet tilvæksten til det økologiske areal har dannet grundlag for, at ministeriet har kunne øge adgangen til kvælstofgødsning i det konventionelle landbrug, hvilket har virket stærkt konkurrenceforvridende mellem de to produktionsformer.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Til bemærkningen fra Økologisk Landsforening om, at økologerne har underlagt sig et lavere kvælstofloft og derfor ikke skal underlægges samme efterafgrødekrav, bemærker Miljø- og Fødevarerministeriet, at økologiske jordbrugsvirksomheder netop f.eks. ikke pålægges krav om etablering af husdyrefterafgrøder under henvisning til den lavere udvaskning af kvælstof fra udbragt organisk gødning ved økologisk drift.

Til Økologisk Landsforenings bemærkning om, at kvælstofeffekten af økologisk jordbrug skulle være en forudsætning eller grundlag for, at de konventionelle landmænd er blevet tildelt højere kvælstof-normer med Fødevarer- og Landbrugspakken fra 2015, og at mulighederne for at lempe kravet om pligtige efterafgrøder for økologer dermed begrænses af denne lempelse for de konventionelle, bemærker Miljø- og Fødevarerministeriet, at denne kobling ikke er en direkte forudsætning for lempelserne som følge af Fødevarer- og Landbrugspakken, og at økologerne tværtimod er omfattet af en række undtagelser til de generelle regler, herunder f.eks. MFO-kravene under grundbetalingen og betingelserne om husdyrefterafgrøder.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

34) Bedrifter der allerede har iværksat kvælstofreducerende tiltag

Gunderslevholm bemærker, at den kommende gødskningslov skal tage hensyn til, at visse ejendomme allerede har foranstaltet miljøforbedrende tiltag med henblik på at opnå næringsstofreducerende tiltag til recipienten. Gunderslevholm anfører, at disse frontløbere ikke bliver tilgodeset for de tiltag, som de allerede har gennemført og/eller ligefrem straffes og skal gøre en dobbelt indsats.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet vurderer, at der allerede er taget hensyn til effekten fra de kollektive indsatser som f.eks. vådområder i fastsættelsen af indsatsbehovet for den målrettede regulering i de enkelte områder. Det bemærkes endvidere, at flere af de tiltag, som nævnes af høringsparten, allerede er støttet

via ordninger i Landdistriktsprogrammet. Indsatsbehovet er således sammensat af dels effekterne fra de kollektive indsats samt effekter fra den målrettede regulering, og dermed er effekter fra kollektive virksomheder allerede indregnet i den samlede indsats. Der skal således leveres effekter for både den kollektive indsats og den målrettede regulering i de enkelte områder.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

35) Klageadgang

Bæredygtigt Landbrug anfører, at man har oplevet flere sager, hvor Landbrugsstyrelsen laver tekniske ændringer af en afgørelse under dække af remonstration, hvorved en allerede indgivet klage bliver ignoreret og ikke videresendt til klagenævnet, selvom den nye afgørelse ikke giver klager hverken helt eller delvis medhold.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker, at Landbrugsstyrelsen træffer nye afgørelser uden at sende dem til klageinstansen, hvis styrelsen efter gennemgang finder, at afgørelsen lider af en mangel, der efter forvaltningslovens regler bevirker, at afgørelsen er ugyldig. Det er Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse, at det er en forpligtelse ex officio. Det vil ofte være mangler i form af manglende eller utilstrækkelige begrundelser eller manglende partshøring, som er garantiforskrifter, der altid er væsentlige mangler. Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at dette ligger inden for rammerne af retten til remonstration. I sin vurdering af, om en sag skal genoptages, lader Landbrugsstyrelsen også hensynet til borgeren indgå. Det forlænger den samlede sagsbehandlingstid, hvis styrelsen sender en sag til klageinstansen velvidende, at sagen med stor sandsynlighed bliver hjemvist, i stedet for at rette den formelle fejl og træffe en ny afgørelse, som så kan påklages på ny.

Miljø- og Fødevareministeriet har præciseret udkastet til lovbemærkninger, så det fremgår, at myndigheden endvidere vil kunne træffe en ny afgørelse i sagen, hvis myndigheden bliver opmærksom på, at afgørelsen lider af en mangel, der efter forvaltningslovens regler bevirker, at afgørelsen er ugyldig.

36) Adgangsmuligheder ved kontrol

Bæredygtigt Landbrug citerer bemærkningerne på side 77 i høringsudgaven af udkastet til lovforslag om, at "Alle private virksomheder er beskyttet af retssikkerhedsloven. Offentlige virksomheder, lokaler på private virksomheder med fuld offentlig adgang (f.eks. butikslokaler) samt kontrol, der alene foretages i det fri eller på marker, er ikke omfattet af alle bestemmelser i loven. Rekvireres kontrollen af virksomheden, er den ikke omfattet af varslingsreglerne i retssikkerhedsloven, idet der ikke er tale om et tvangsindgreb." og anfører i den forbindelse, at det ikke er lovligt at lovgive i bemærkningerne. Hvis ministeriet mener, at retssikkerhedsloven skal ændres, bør der fremsættes forslag herom.

Bæredygtigt Landbrug anfører ligeledes, at det ikke er korrekt, at marker kan sidestilles med lokaler med fuld offentlig adgang.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Det pågældende afsnit fremgår af lovforslagets afsnit 3.2.2. Kontrol, der redegør for gældende ret. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget til retssikkerhedsloven (2003/1 LSF 96), at "husundersøgelse" omfatter undersøgelse af private lokaliteter, som anvendes til beboelse. Herudover omfatter "husundersøgelse" andre rum, der ikke er offentligt tilgængelige som f.eks. fabriks- og lagerlokaler, baglokaler til bu-

tikker mv., garager, stalde og lader. Derimod omfatter ”husundersøgelse” ikke undersøgelse af lokaler, hvortil der er almindelig offentlig adgang, idet indgreb i form af besigtigelse af udendørs lokaliteter som f.eks. marker, haver, gårdspladser og byggepladser falder uden for.

Miljø- og Fødevarerministeriet finder derfor ikke grundlag for at ændre beskrivelsen.

Bæredygtigt Landbrug anfører endvidere, at gældende ret er, at kontrollanter ikke må gå ind på ejers ejendom uden tilladelse fra ejer, og henviser i den forbindelse til EU-dommen C-59/17 fra august 2018. Bæredygtigt Landbrug bemærker, at kontrollanten skal få fat på ejeren af ejendommen, inden kontrollen kan påbegyndes, og hvis ejer nægter adgang til arealerne, kan dette få betydning for støtten, men det ændrer ikke ved, at kontrollen ikke kan foretages, hvis ejer ikke først har givet tilladelsen. Endelig bemærker Bæredygtigt Landbrug, at det virker en anelse af absurd, at der nu indføres bødestraf for ejeren af ejendommen, hvis ejer ikke medvirker ved kontrollen. Indførelse af bødestraf for manglende medvirken ved kontrollen kan potentielt være i strid med retten til ikke at udtale sig.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet bemærker, at EU-dommen C-59/17 alene tager stilling til EU-støttesager. Dommen nævner således ikke noget om de rent nationale kontroller som f.eks. kontrol i forbindelse med overholdelse af gødskningsloven.

I gødskningsloven gives der hjemmel til, at der kan foretages kontrol hos virksomheder uden retskendelse. Bestemmelsen skal sikre, at myndighederne effektivt kan kontrollere overholdelsen af loven og de i medfør heraf udstedte regler uden først at skulle indhente en retskendelse. Ved anvendelse af bestemmelsen finder retssikkerhedsloven ligeledes anvendelse. Formålet med retssikkerhedsloven er at sikre borgernes og virksomheders rettigheder, når myndigheder anvender tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Landbrugsstyrelsens fysiske kontrol betragtes normalt som et tvangsindgreb. Retssikkerhedsloven øger virksomhedernes retssikkerhed ved bl.a. at stille krav i forhold til varsel, bistand, repræsentation og skriftlig information.

Miljø- og Fødevarerministeriet er desuden af den opfattelse, at gødskningslovens regler om kontrol ikke er i strid med retten til ikke at udtale sig, idet kontrolmyndigheden ikke har adgang uden retskendelse i tilfælde, hvor der med rimelig grund foreligger mistanke om en strafbar lovovertrædelse. I et sådant tilfælde skal kontrolmyndigheden gå frem efter retsplejelovens regler. Derudover er det blevet præciseret i bemærkningerne til lovforslaget, at det f.eks. indebærer, at Landbrugsstyrelsen ikke kan følge en administrativ kontrol op med en fysisk kontrol med hjemmel til adgang i tilfælde, hvor den administrative kontrol i sig selv har givet en rimelig grund til mistanke om, at den virksomhed, der ønskes kontrolleret, har begået en strafbar lovovertrædelse.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

37) Krydsoverensstemmelse

Bæredygtigt Landbrug påpeger, at der ved mulige overtrædelser af reglerne om krydsoverensstemmelse er tale om en konkret individuel vurdering af, om landbruger har opfyldt sin forpligtelse til at udså og etablere efterafgrøder, hvorfor vejrforhold pr. definition ikke kan undtages fra at indgå i denne vurdering.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet er enig i dette, når det gælder vurdering af, om reglerne om krydsoverensstemmelse er overholdt, da der gælder et culpaansvar på dette område ifølge EU-reglerne.

Landbrugere, der følger de almindelige driftsmæssige principper, som en landbruger iagttager i forbindelse med udsåning og etablering af efterafgrøder, vil derfor normalt ikke ifalde en sanktion for manglende overholdelse af krydsoverensstemmelsesreglerne, hvis efterafgrøderne er mislykkede, og landbruger har iagttaget sin handlepligt.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug og Landbrug & Fødevarer bemærker ligeledes, at landbruger ikke skal ifalde ansvar for konsekvenser af vejrforhold.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker hertil, at landbruger normalt ikke ifalder ansvar efter reglerne om krydsoverensstemmelse for udefrakommende forhold, som landbruger ikke har indflydelse på, og som ikke kan imødegås ved at følge almindelige driftsmæssige principper, som landbruger følger.

De bemærkninger på side 209 i høringsudgaven af udkastet til lovforslag, som Bæredygtigt Landbrug henviser til, omhandler de nationale regler, hvor der gælder et objektivi ansvar for etablering af efterafgrøder. De er derfor ikke omfattet af EU-Domstolens dom i sag C-396/12, der alene omhandler krydsoverensstemmelse.

Til de øvrige bemærkninger skal oplyses, at Landbrugsstyrelsen på kontrolseminar i januar 2019 har et særligt tema om culpaansvar, ligesom at dette er præciseret i kontrolinstruksen for 2019. Det vil også blive præciseret i den kommende vejledning om krydsoverensstemmelse.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

38) Lovforslagets forhold til reglerne om miljøvurdering af planer og programmer

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at den bekendtgørelse, der kommer til at fastsætte indsatsbehovet i den målrettede regulering skal miljøvurderes, og at lovforslaget, hvori ministeren bemyndiges til at fastsætte indsatsen, ligeledes bør underlægges en miljøvurdering, da lovforslaget med lovbemærkningerne fastlægger en klar ramme og begrænsning af mulighederne i den kommende bekendtgørelse. Den kommende bekendtgørelse vil være i strid med loven, hvis den ikke indfrier de faktiske vurderinger, der foreligger i loven. Denne del vil ikke være underlagt miljøvurdering i bekendtgørelsen, fordi denne del burde være miljøvurderet i forbindelse med loven. Bæredygtigt Landbrug mener derfor, at når lovforslaget ikke er underlagt miljøvurdering, så opfylder det ikke EU-retten, og det er derfor ugyldigt.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemyndigelsen til miljø- og fødevareministeren til at fastsætte indsatsen i den målrettede regulering fremgår af lovforslagets § 38, hvorefter miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at virksomheder skal etablere plantedække, herunder om hvilke afgrødetyper der kan anvendes som plantedække og om dyrkningen af disse, i hvilke områder plantedække skal etableres, hvordan områderne afgrænses og om plantedækkets nærmere placering i områderne. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, på hvor stor en del af virksomhedens areal plantedække skal etableres og beregningen heraf samt om dispensation fra plantedækket i det omfang, at det ikke får betydning for den kvælstofreducerende effekt.

Der er tale om en bemyndigelse, og der er i bemærkningerne til bestemmelsen redegjort for rammerne for ministerens mulighed for at udnytte bemyndigelsen. Den pågældende bestemmelse vurderes dog ikke omfattet af plan- og programbegrebet, idet den ikke i sig selv fastlægger bindende regler.

Miljø- og Fødevarerministeriet kan henvise til miljø- og fødevarerministerens svar på spm. nr. 88 til lovforslag L 111 2016/2017.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

39) Indretning af IT-systemer i forhold til databeskyttelsesforordningen

Datatilsynet har i forbindelse med lovforslagets § 48 henledt opmærksomheden på kravene til IT-systemer i databeskyttelsesforordningens art. 25 om databeskyttelse gennem design, hvorefter den dataansvarlige allerede fra tidspunktet, hvor midlerne for behandlingen fastlægges, skal gennemføre passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger, som er designet med henblik på at sikre en effektiv implementering af de grundlæggende databeskyttelsesprincipper, det er f.eks. lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed.

Datatilsynet har endvidere henledt opmærksomheden på databeskyttelsesforordningens art. 32, stk. 1 og 2, hvorefter den dataansvarlige og databehandleren skal gennemføre passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger for at sikre et sikkerhedsniveau, der passer til de foreliggende risici.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Det er Miljø- og Fødevarerministeriets opfattelse, at IT-systemet opfylder de krav, som Datatilsynet henviser til.

På baggrund af bemærkningerne fra Datatilsynet har Miljø- og fødevarerministeriet tydeliggjort forpligtelserne i databeskyttelsesforordningens art. 25 og 32.

40) Samkøring af oplysninger

Datatilsynet har i forbindelse med lovforslagets § 50 noteret sig Miljø- og Fødevarerministeriets vurdering af, at den samkøring af oplysninger i kontroløjemed, som lovforslagets § 50 foranlediger, kan ske inden for rammerne af databeskyttelsesforordningen og -loven, uanset at der ikke længere vil være udtrykkelig lovhjemmel til samkøring af oplysninger i kontroløjemed. Datatilsynet har endvidere noteret sig, at denne samkøring vil ske under iagttagelse af reglerne i databeskyttelsesforordningen, herunder principperne for behandling af personoplysninger i artikel 5, stk. 1, principperne for lovlig behandling i artikel 6 og oplysningspligten i artikel 14, når der indsamles personoplysninger hos andre end den registrerede.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

41) Tid til at landbruget kan indrette sig på nye regler

Landbrug & Fødevarer har bemærket, at det i bemærkningerne til lovforslaget bør pointeres, at regler om plantedække og elementer, der påvirker sædskiftet, af hensyn til landmændenes planlægning skal være på plads og kendt minimum ét år før det efterår, hvor efterafgrøderne skal være på arealerne. Landbrug &

Fødevarer bemærker også, at det derfor er alt for sent, hvis reglerne for efteråret 2019 først foreligger 1. februar 2019.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Det er generelt Miljø- og Fødevarerministeriets ambition, at nye regler skal udstedes i så god tid, så erhvervet kan nå at indrette sig på dem. Det gør sig også gældende for reglerne om plantedække, hvor erhvervet også har behov for at tage højde for nye regler ved tilrettelæggelse af sædskiftet.

Reglerne om plantedække fremgår i dag af plantedækkebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1649 af 18. december 2017 om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag). Der er bl.a. som følge af lovforslaget behov for at udstede en ny plantedækkebekendtgørelse, og den vil først kunne udstedes efter lovens ikrafttræden. Baggrunden er, at bekendtgørelsen bl.a. vil udmønte nogle af de politiske initiativer (f.eks. initiativet om fleksible frister for etablering af efterafgrøder som følge af sommerens tørke), der muliggøres ved lovændringen. Aktuelt forventes den nye bekendtgørelse udstedt med ikrafttræden den 1. august 2019. Bekendtgørelsen vil også indeholde husdyrefterafgrødekravet. Husdyrefterafgrødekravet justeres årligt på baggrund af ændringer i anvendelsen af organisk gødning inden for oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder. Miljø- og Fødevarerministeriet beregner ændringer i anvendelsen af organisk gødning på grundlag af nyeste tilgængelige gødningsregnskabsdata forud for planperioden. Det vil derfor ikke umiddelbart være muligt at opdatere bekendtgørelsen et helt år i forvejen, da data, som skal ligge til grund for opdateringen, ikke vil være klar her.

Landbrugsstyrelsen vil for så vidt muligt søge at kompensere for den sene ikrafttræden ved at kommunikere indholdet af de forventede regler ud til erhvervet forud for reglernes ikrafttræden.

42) Omkostninger ved øget indberetning

Landbrug & Fødevarer påpeger, at krav om indberetning af alle efterafgrøder på markniveau efterlader landmænd og konsulenter med et meget stort indberetningsarbejde i forhold til tilretning af diverse kort og skemaer i perioden op til indberetningsfristen i primo september. Landbrug & Fødevarers foreløbige vurdering er, at den skærpede indberetningsproces vil koste landmænd på tværs af landet ca. 12-25 mio. kr. i administrative omkostninger.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Lovforslaget har været i prøvhøring hos Team Effektiv Regulering i Erhvervsstyrelsen, som har vurderet, at de administrative konsekvenser for erhvervslivet ved lovforslaget vil overstige 4 mio. kr. Erhvervsstyrelsen har derfor sendt opgaven med at måle konsekvenserne til konsulentfirmaet Ernst & Young. Konsulentfirmaet vurderer de løbende administrative konsekvenser forbundet med lovforslaget til at være ca. 15 mio. kr. årligt. Dette estimat ligger i den lave ende af det af Landbrug & Fødevarer fastlagte omkostningsinterval. Erhvervsministeriet og Miljø- og Fødevarerministeriet vurderer dertil, at godt 13 mio. kr. af de 15 mio. kr. relaterer sig til initiativer, som indgår helt eller delvist i udmøntningen af de politiske aftaler om målrettet regulering, blandt andet kravene om tilknytning af markkort i gødningskvote og efterafgrødeskema (GKEA) til placering af efterafgrøder og indberetning af ændringer i udlagte efterafgrøder og alternativer på markniveau i GKEA. Desuden identificerer konsulentfirmaet en omstillingsomkostning for erhvervet forbundet med mulighed for at vælge alternativer til målrettede efterafgrøder på 6,0 mio. kr. Denne omkostning udspringer ikke af lovforslaget, men af gældende lovgivning på området (gødskningsloven). At landmændene skal have mulighed for, at kunne vælge alternativer til efterafgrøder følger ligeledes af de politiske aftaler om målrettet regulering.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

43) Administration og bureaukrati

Bæredygtigt Landbrug bemærker, at landbruget ikke bør belemres med mere bureaukrati, fordi efterafgrødereglene er blevet for kompliceret til, at Landbrugsstyrelsen kan kontrollere dem. Bæredygtigt Landbrug mener, at der generelt bør sigtes mod gennemskuelige regler og mindre bureaukrati.

Landbrug & Fødevarer finder det meget problematisk, at kravene om efterafgrøder er så komplekse og rigide, så det er langt fra, hvad der forstås ved godt landmandskab. De nuværende regler er langt fra egnede til at forstå og til at planlægge efter som landmand. Landbrug & Fødevarer påpeger endvidere, at systemet samtidigt er forbundet med helt unødige administrative omkostninger.

Planteavlslåbningen ApS påpeger ligeledes mængden af administrativt arbejde og byrdeestimering i lovforslaget.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet er enig i, at der bør sigtes mod gennemskuelige regler og mindre bureaukrati. Men med indførelse af målrettet regulering samt øget fleksibilitet i forhold til valg af alternativer og etableringstidspunkt er det nødvendigt at øge kravene til jordbrugers indberetning, for at sikre muligheden for kontrol af reglerne. Miljø- og Fødevarerministeriet har dog fortsat fokus på udfordringen med de øgede administrative krav til jordbrugere, og vil løbende forsøge at reducere disse.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

44) Brede bemyndigelser

Bæredygtigt Landbrug mener, at lovforslagets mange brede bemyndigelser gør erhvervet bekymrede, og at det er afgørende, at loven tilvejebringer de relevante faktorer, der bør være bestemmende for fastlæggelsen af gødningskvoten.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet bemærker, at lovforslaget indeholder mange beregningsregler og andre tekniske regler, der forudsætter udmøntning i en bekendtgørelse. Det er Miljø- og Fødevarerministeriets vurdering, at hvis alle regler blev fastsat direkte i loven, ville loven blive unødigt lang og kompliceret. Det er endvidere forudsat, at en del af reglerne skal opdateres årligt, og en mulighed for at justere reglerne administrativt medfører en fleksibel adgang hertil. Miljø- og Fødevarerministeriet vurderer, at udkastet til lovforslag og bemærkninger hertil beskriver de faktorer, som der vil blive lagt vægt på ved udmøntningen af lovens bemyndigelser. Det fremgår f.eks. af lovforslagets § 13, stk. 1, at virksomhedens samlede kvote for kvælstof for planperioden beregnes som summen af kvoterne for de enkelte marker i virksomheden. For hver enkelt mark beregnes kvoten på grundlag af markens størrelse, afgrøde, forfrugten og afgrødens kvælstofnorm i det pågældende klimaområde og jordbundstypen. Det fremgår således af denne bestemmelse, hvilke elementer der indgår ved fastlæggelsen af kvoten.

Miljø- og Fødevarerministeriet bemærker endvidere, at den eksisterende gødskningslov i vidt omfang ligeledes indeholder en række bemyndigelser til ministeren.

Bemærkningen har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

45) Overløb fra spildevandsanlæg til vandløb

Cand.agro. Jens Lund Pedersen påpeger, at ammoniumkvælstof er særdeles giftigt for fisk og mange smådyr, og at det populært sagt er op til 1000 gange så giftigt pr. enhed i forhold til nitratkvælstof. Jens Lund Pedersen anfører, at det er hovedindholdet i spildevand, der er blevet ledt fra den spredte bebyggelse til vandløb. Det problem er blevet løst ved en gennemgående kloakering de seneste 2-3 år. Tilbage står overløb fra spildevandsanlæg til vandløb, og Jens Lund Pedersen spørger, hvorfor der ikke gives sanktioner herfor.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker, at spildevand ikke reguleres i gødskningsloven, hvorfor bemærkningen ikke har givet anledning til ændringer i lovforslaget.